

In sedaj teče voda kamor želi človek...

**KRAŠKI
VODOVOD
SEŽANA**

**1948 – 1998
50 LET**

OSKRBA NASELIJ S PITNO VODO

PRIMARNI IN SEKUNDARNI VODOVODI	403,4 KM
PRIKLJUČKI DO OBJEKTOV	53,3 KM
SKUPAJ OMREŽJE V UPRAVLJANJU	456,7 KM
OSKRBOVANIH NASELIJ	108
OSKRBLJENIH PREBIVALCEV	20.819
STOPNJA OSKRBLJENOSTI	93,6 %

1981 - 1987

MAGISTRALNI VODOVOD
BRESTOVICA - SEŽANA – RODIK - KOZINA

1997 - 1998

NAPRAVA ZA OBDELAVO SUROVE VODE
IZ VODNEGA VIRA KLARIČI

Spoštovani !

Danes Kras ni več nekdanji Kras.

Imamo dobro pitno vodo, kolikor je želimo.

Odprte so vse možnosti razvoja, na katere prej ni bilo mogoče niti pomisliti.

Za nami je opravljeno pomembno in veliko delo, tako v političnem kot finančnem in tehničnem pogledu. Iz novozgrajenega vodovodnega sistema danes Kras lahko oskrbi z vodo večino svojega prebivalstva, lahko pa oddaja vodo celo na Obalo. Tudi v največji suši Kraški vodovod lahko zagotavlja primerno pitno vodo do 170.000 občanom.

Teh dosežkov se delavci Kraškega vodovoda še posebej veselimo in smo nanje ponosni, saj smo bistveno pripomogli k doseganju in uresničevanju zastavljenih ciljev.

Prav dejstvo »o razpolaganju z neomejenimi količinami neoporečne pitne vode« pa daje še poseben poudarek k praznovanju naše 50-letnice.

Vendar nas že čaka novo področje dela. To vodo moramo očistiti in jo šele nato spustiti v zemljo, da jo bomo mogli ponovno zajemati.

*Direktor:
Bojan Vovk dipl. ing.*

Kaverna v Klaričih, kjer je sedaj zajetje glavnega vodnega vira v sistemu VODOVOD BRESTOVICA (GZLJ, dr. Primož Krivic, 1980)

Voda

VODA NA KRASU

Vedno in povsod si je človek prizadeval preživeti in si ustvariti dovolj dobrin, da bi bilo njegovo življenje boljše.

Ena tistih osnovnih prvin in dobrin, ki je nikoli ni bil sposoben ustvariti, je pa pomenila osnovo vsemu živemu, je bila - v o d a.

Na stotine kilometrov daleč je človek mogel priti, na stotine dni prehoditi ali prepluti, znal je preživeti vse muhaste pasti, ki mu jih je nastavljala narava, če je le dobil to osnovno sredstvo za preživetje – vodo.

Ob vodi je postavljajal svoja bivališča, ob vodi je gnal svojo čredo, ob vodi so nastajala najboljša in najbolj rodovitna polja. Ob sotočju rek so zrastle velika mesta, so rasle delavnice, tovarne, je začenjalo blagostanje. In svet brez vode ni bil zanimiv, je bila divjina, ki je privlačevala le popotnika, željnega avantur ali tiste, ki so si za smisel življenja zastavili odkrivanje novih ozemelj in prostora.

Kras je taka pokrajina, ki ji narava ni dala dovolj tekočih voda – pravzaprav površinskih voda tu sploh ni.

Kako si zagotoviti to dragoceno tekočino, kako jo imeti vedno v zadostni meri? To je bilo vprašanje, ki je težilo naše prednike že pred mnogimi stoletji.

Tako so začeli nastajati prvi vodovodni objekti. Od najpreprostejše jamice, v katero se je stekala voda ob nalivih, do velikih naprav, ki so jih zgradili, da bi se voda pretakala v kraje, kjer jo je primanjkovalo in kjer je bila potrebna.

Kras sicer dobro namakajo meteorne vode. Propustna, apnenčasta tla pa so meteorno vodo posrkala kot spužva. Le tu in tam so ilovnate plasti vodo zadržale toliko, da so živali dobile prepotrebno količino vode za življenje. Prav tako tudi človek. Ta je v kamnitih škrapljah in vdolbinah našel vodo, enako v bolj plitvih in bolj dostopnih jamah, da pa bi se preživel, je začel ob vznožju gričev in vzpetin graditi zbiralnike za vodo.

Kraševci so take zbiralnike vklesali v skalo ali našli kako naravno vdolbino, ki so jo primerno oblikovali, jo obložili z ilovico, ki je nepropustna in na to podlago resnično gradili s primerno klesanim kamnom zbiralnik, vodnjak – štirno – kot smo temu rekli na Krasu. Več takih štim ali kapnic je kdo imel, več je bilo možnosti za preživetje. Zato si je štirno hotela zgraditi vsaka hiša. Toda to je bilo drago in mučno početje.

Ker si vsakdo ni mogel privoščiti lastne družinske štirne, so vasi poznale vaške vodnjake, ki so služili vsem vaščanom, zlasti pa tistim, ki so bili revni.

Ni nam znano, da bi v času Rimljanov bilo tukaj kaj drugače, čeprav smo še v sami Sežani našli kamnite cevi, po katerih je tekla voda.

Tako ostajajo znani le vodni objekti, ki jih poznamo kot štirne – vodni zbiralniki ali pa kot kali – to so navadno plitvejšje večje kotanje, v katerih se zbira voda in je namenjena živalim, zlasti govedu, drobnici in konjem, ki jih je bilo nekoč kar precej.

Vsaka vas je imela po en kal, navadno pa tudi dva – na vsaki strani vasi po enega.

Vodnjak - štirna ob stavbi sodišča v Sežani

Vodnjak in napajališče na Krasu, opuščeno po priključitvi naselja na vodovod.

Kako so se na Krasu gradili prvi objekti za oskrbo s pitno vodo

Vedno je bilo tako, da vodo rabimo najbolj takrat, ko jo je najmanj in, ker je predstavljalo pomanjkanje vode največji problem, so naši predniki denar iz cesarske blagajne, namenjen izboljšanju cest in podobnim delom, porabili za gradnjo velikih ali vsaj večjih vaških vodnjakov - vaških štirn.

V svojih prošnjah Okrajnemu glavarstvu v Sežani – v okviru Poknežene grofije Goriške in Gradišanske, so krajanj natančno navajali število prebivalcev kraja ali krajev, ki jih bo javni vodnjak napajal, dalje so predvsem podčrtali število konj, ki »da so v primeru vojne koj pripravljene«, natančno navedli število goveje živine in drobnice, kar vse naj bi imelo odločno vlogo pri izboritvi sredstev iz razpisa.

Leta 1853 je bil zgrajen v Komnu tako imenovani »kaplanijski vodnjak«, saj so ga pretežno uporabljali kaplani oziroma duhovniki in tisti, ki so z njimi sklenili pogodbo – na primer učitelj.

V Povirju so 1881. leta vaščani podprli spre-

jetje načrta za izdelavo vodnjaka. Da so dela tekla počasi, nam zgovorno pove podatek, da je bil rezervoar z napajalnikom zgrajen šele leta 1910. Vendar je bil velik, saj je imel dva hrama s prostornino 250 kubičnih metrov vsak.

Podoben podvig so napravili v Merčah 1891. leta. Ni pa znano, koliko časa je trajala gradnja.

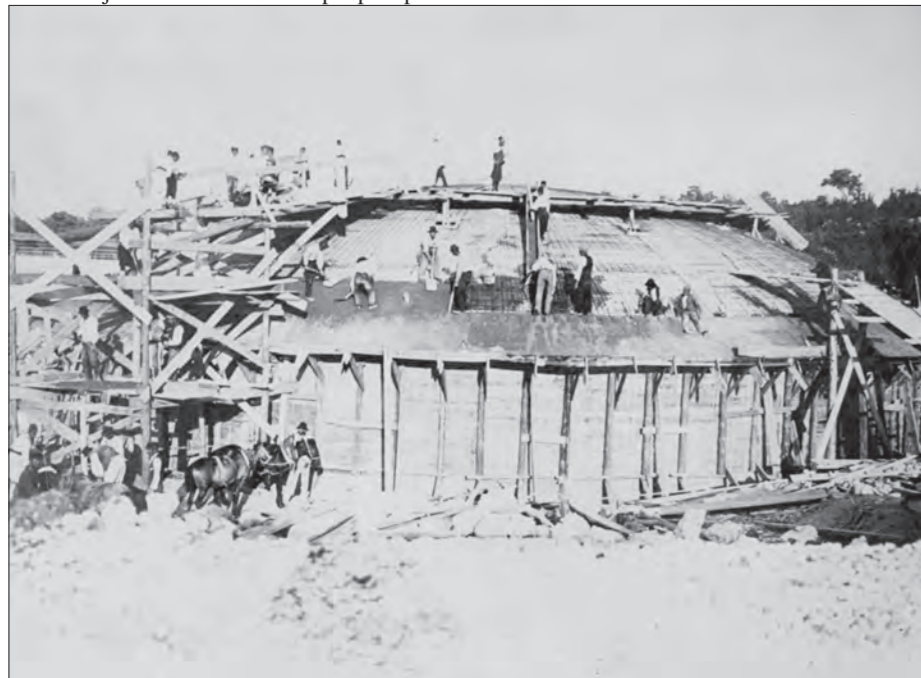
1899 so v Šibeljah zgradili vodnjak za 350 hl vode (35 m³).

Istega leta, torej 1899, so začeli delati vodnjak v Škrbini, ki je bil zgrajen z velikim prizadevanjem občanov in oblasti in dan v uporabo leta 1902.

Prav tako so 1899 začeli graditi vodnjak v Grahovem Brdu in, ker niso bili posebej navdušeni nad hitrostjo postopka, so vaščani 1904. leta naslovili prošnjo županstvu, naj vendar pospeši gradnjo vodnjaka.

1901 so gradnjo novega vodnjaka napovedovali Komenci.

1902 pa so svoj vodnjak dobili v Zavrhku.

Gradnja rezervoarja v Sežani v letih 1906/1907 (ARHIV R Slovenije: Občina Sežana, II. FASC. CATT X., CL 14.)

Ne samo novi objekti, tudi že obstoječi, so delali sive lase krajanom, saj so se Lokavci 1902. obrnili na Okrajno glavarstvo v Sežani s prošnjo, naj vendar kaj ukrene, saj so »menda otroci nekaj podobnega milnici vrgli v napajališče »čisti kal«, ki je bilo do takrat zelo čisto, in se sedaj nekakšni mehurji delajo. Kaj, če žival ne bo mogla več te vode piti?«

Torej je bil boj Kraševcev za vodo vedno v ospredju. Medtem, ko so drugi kraji državno subvencijo namenjali v posodobitev poti, graditev novih javnih stavb, kanalov, mostov ipd., so Kraševci z njo pridobivali večje prostornine za vodo.

Vendar tudi številni vodnjaki niso mogli ublažiti vse večjega pomanjkanja vode. Zlasti se je to začelo odražati v začetku 19. stoletja, ko so pokrajine, ki so imele na razpolago bogate vodne vire, razmeroma hitro napredovale in se razvijale, pokrajine pa, kot je bil Kras, so precej nazadovale. Ob vse večji industrializaciji je bilo jasno, da bo le-ta Kras obšla.

Železnica je bila že ena tistih znanilk nove dobe, ki bi sredi 19. stoletja Kras kmalu zaobšla. In to prav zaradi pomanjkanja vode tako pri gradnji, kot kasneje pri napajanju lokomotiv. Južna železnica, kot se je imenovala proga, ki je povezovala Dunaj s pristaniščem Trst, od Ljubljane do morja, je menda prav po zaslugi bogatega posestnika iz Sežane – Pollaya, ki je prepričeval inženirja Karla Ghego, stekla skozi Sežano po tako imenovani »kraški varianti«, čeprav so ji mnogi nasprotovali, češ, kje pa bo dobil vodo za delavce in kasneje za napajanje parnih lokomotiv.

Vendar je odločitev padla. Proga je bila zelo zahtevno delo, problem z vodo pa so uspešno rešili z zajetjem reke Reke pri Gornjih Ležečah in z zgraditvijo dveh zbiralnikov s po 30.000 čevljev vode. Od tod je tekla voda po 38 kilometrov dolgem cevovodu, sestavljenem iz petpalčnih litoželeznih cevi do postaj Divača, Sežana in Prosek. V neposredni bližini teh krajev so zgradili vodne zbiralnike s po 30.000 kubičnimi čevlji vode. Tem zbiralnikom so ljudje rekli »cesarska štirna«. V bistvu je bil to velik vodni bazen, okrog katerega je hodna površina, ki jo zaključuje visok zid, ki tvori obok, da je štirna od vseh strani zaprta. S treh strani

se obok strne z ravnim pokončnim zidom, v katerem so železna vrata, ki omogočajo vstop v štirno. Na zunaj izgleda objekt kot majhen griček, na vrhu katerega je bila mala zidana hišica, ki je imela železna polkna, da bi voda dobivala dovolj zraka in bi smeti ne padale v bazen. Taka hišica je še dobro vidna v Divači, medtem ko je v Sežani ni več. Železnica je v Trst uradno zapeljala 1857. leta in že takrat so na odseku kraške proge od Divače do Proseka porabili po 50.000 kubičnih čevljev vode (1350 m³) dnevno. Ta železniški vodovod je obenem tudi prvi vodovod na Krasu. Vendar je železniški vodovod vodo zagotavljal le železnici oziroma lokomotivam. Zato so Sežanci konec 19. stoletja sami zaprosili za državno podporo in 1898 leta vložili prošnjo za izdelavo vodovoda. 1906. leta je bila izdelana študija o izgradnji 1673 metrov dolgega vodovoda. Na Planini nad Vasjo – delom Sežane – so zgradili rezervoar z 800 kubičnimi metri prostornine. Vodovod naj bi začel obratovati 1911. leta.

Vodovodi na Krasu zaradi strateških potreb soške fronte

Avstrija je poleg tega vodovoda pripeljala vodo na območje večjega dela Krasa v času prve svetovne vojne. Dovažanje vode s cisternami pač ni bilo posebej učinkovito, čeprav počnemo Kraševci to še dandanes.

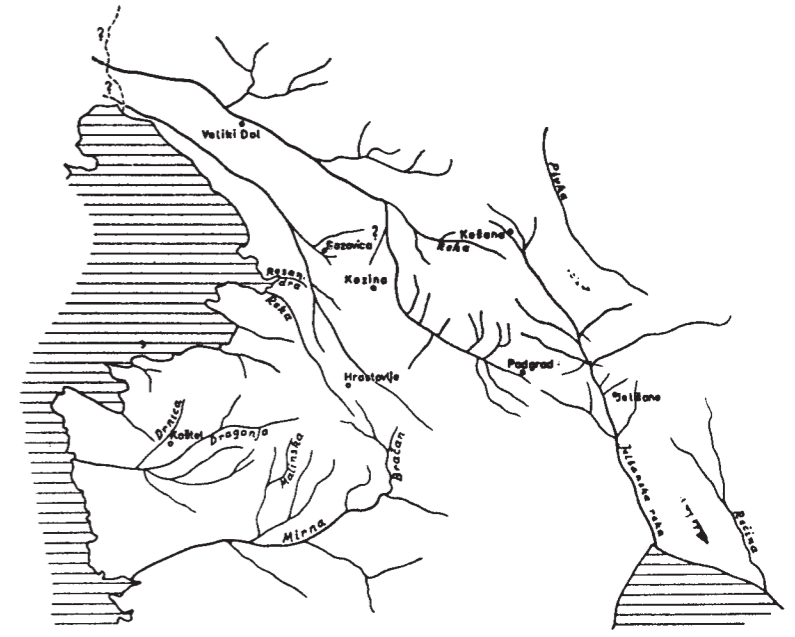
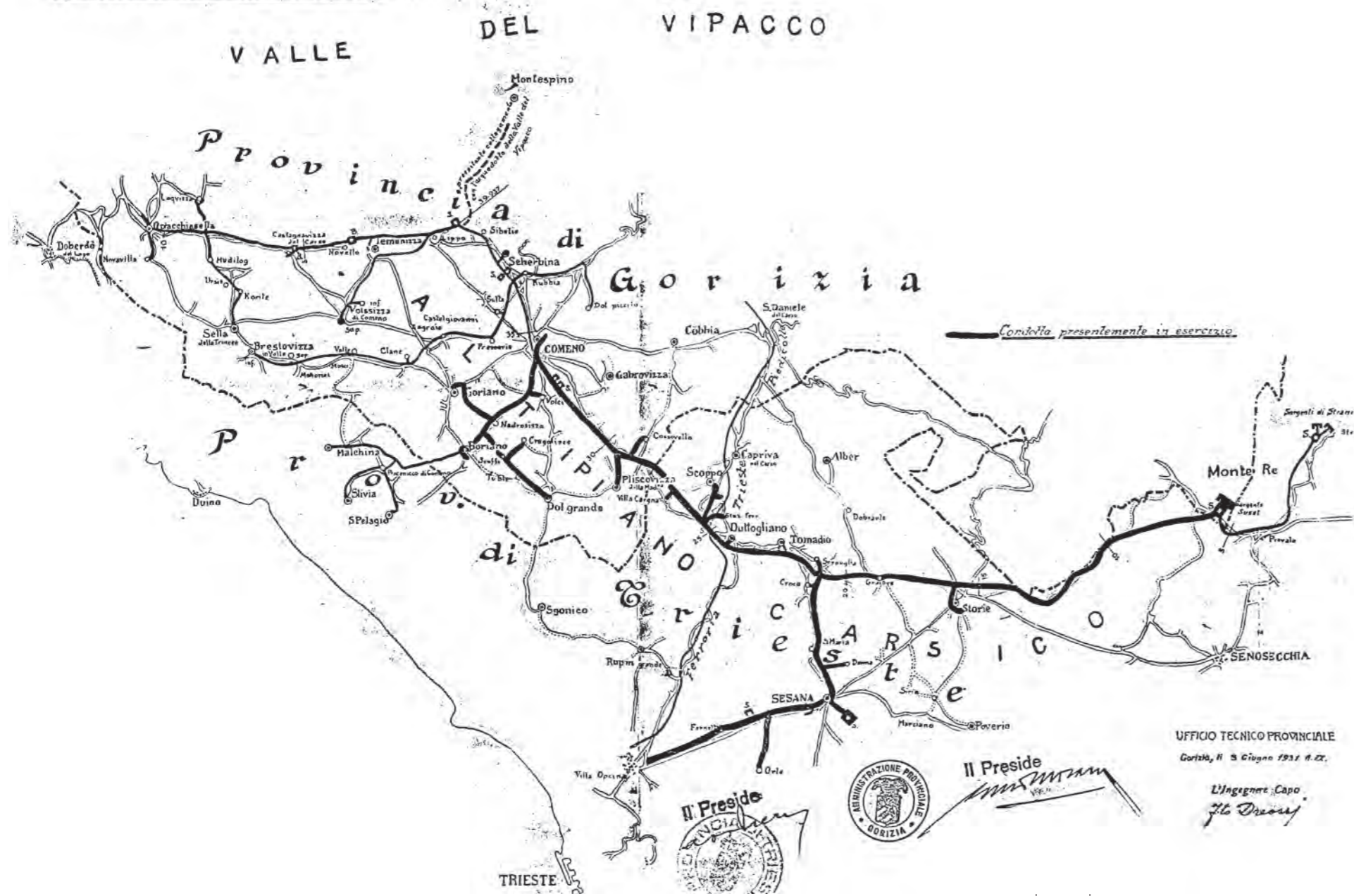
Vojaščina je namreč rabila velike količine vode, zato se je komanda avstrijske vojske odločila za izgradnjo vodovoda. Ta naj bi črpal vodo iz izvira Hubelj pri Ajdovščini, jo mimo Dobravelj na Vipavskem in Batuj pripeljal do Dornberka (60 m nadmorske višine) od tu naprej pa najprej na goriški, potem pa še na komeski Kras. Pod Trsteljem so izdelali rezervoarje na cca 430 m nadmorske višine, od koder je voda tekla po enem kraku na goriški Kras skozi Temnico in Kostanjevico do Opatjega sela, drugi krak, ki pelje vodo do Šibelij in Škrbine in naprej v Dutovlje, pa se je tu končal, oziroma se je tu začel manjši krak, ki je mimo Tomaja, Šepulj in Grahovega Brda peljal vodo do Štorij.

V času vojne je bilo zgrajeno veliko vodo-

Voda je pritekla v Sežano 1917. leta

Acquedotto ex militare dell'Altipiano Carsico
Planimetria Scala 1:100000

Predkraške reke v Primorju

Il Preside
 [Signature]

Il Preside
 [Signature]

UFFICIO TECNICO PROVINCIALE
 Gorizia, il 3 Giugno 1931 n. 22.
 L'Ingegnere Capo
 [Signature]

Vir: Pokrajinski arhiv v Novi Gorici
 Fond: Pokrajinski tehnični urad Gorica
 Fsc.: 12, spis: 331
 (ARHIV R. Slovenije: Občina Sežana, II. FASC., CATT X., CL 14.)

vodno omrežje v dolžini okoli osemdeset tekočih kilometrov, kar je bilo za tedanje razmere in posebej še, ker so gradili v času vojne vihre, res izjemen podvig.

Avstrijci so, v iskanju novih vodnih virov za oskrbovanje Gorice s pitno vodo, dolgo časa iskali najboljšo varianto. Toda bližajoca se vojna vihra je prinesla hitro odločitev - takojšnja izgradnja vodovoda z zajemom vode iz izvira Hubelj v neposredni bližini Ajdovščine, zato ga tudi imenujemo Hubeljski vodovod. Trasa vodovoda je potekala od Hublja z 219 m nadmorske višine, do Dornberka, kjer je bilo s 60 m nadmorske višine tudi črpališče. Od tu so vodo potiskali po cevovodu na Železna vrata, do najvišje točke nad vasjo Lipa, kjer so zgradili rezervoar na 435 m nadmorske višine, od koder so potem lahko težnostno napajali celoten Kras z zelo razvejanim omrežjem vodovoda. V nekaj mesecih je bilo z izjemnimi napor in brez sodobnih strojnih naprav zgrajenih okoli 80 km vodovodnega omrežja iz mannesman cevni premera od 250 mm navzdol. Vodovodno omrežje je imelo več krakov.

Vodovod na kraški planoti se je začel na železniški postaji v Dutovljah. Od tu je šel en manjši odcep proti Štorjam, glavnina vodovoda pa je peljala proti Komnu, kjer je bilo več krakov, en krak je napajal z vodo Ivanji Grad, Klanec in Vale ter naselje Mohorini, drugi krak pa je peljal proti Železnim vratom, Lipi, Temnici in od tam do Novela, Kostanjevice, Opatjega sela in Sela ter Zgornje Brestovice; tretji krak je peljal od Komna proti Nadrožici, Gorjanskemu, Brjam pri Komnu in Kregolišču.

Seveda avstrijskemu vojaškemu poveljstvu ni bilo do tega, da bi vodo pripeljal Kraševcem, pač pa vojakom, ki so si v neposredni bližini soške fronte lečili rane in so bile higienske razmere obupne, pitna voda pa je prišla prav vojskujočim se vojakom, zlasti če pomislimo na takratno statično vojskovanje.

Poraz avstrijske vojske je pomenil tudi konec graditve vodovodnih krakov in odcepov. Od 1916. leta, ko so zgradili Hubeljski vodovod, je minilo nekaj let in že ga je prevzela vojaška uprava Italije, ki je sedež Hubeljskega vodovoda prestavila v Dornberk.

S prevzemom vodovoda je Italija postavi-

la tudi novo organiziranost teh vodovodov, zlasti še, ko je 1919 leta vojaška uprava predala vodovod konsorcijem, ki so nastajali ob združevanju vasi oziroma občin, ki so bile ob vodovodu.

Kraška planota je dobila KONZORCIJ KRAŠKEGA VODOVODA NANOS s sedežem v Dutovljah.

Zaradi prevelikih stroškov s potiskanjem vode na Kras, so Italijani opustili ta del vodovoda.

Po osvoboditvi, ko smo pospešeno iskali vodne vire, smo obstoječe kapacitete obnovili in Hubeljski vodovod, ki je proti Dornberku pošiljal 60 l/s vode, je 9 l/s potiskal na Kras.

Po prihodu Italijanov na naše ozemlje 1919 leta, se je stanje v preskrbi s pitno vodo v bistvu poslabšalo.

Obstoječi vojaški vodovod so Italijani prevzeli in dobavljali vodo vasem, ki so se združile v Konzorciju Kraškega vodovoda Nanos.

Konzorcij ali po naše družba ali združenje kraškega vodovoda Nanos - Consorzio dell' Acquedotto carsico Monte Re je imel svoj sedež v Gorici. Za zgornji Kras so ekspozituro postavili v Dutovljah, čeprav je v statutu pisalo, da ima družba sedež v Sežani.

Konzorcij kraškega vodovoda so s podpisi županov ustanovili 10. avgusta 1923 leta. Vodovod je bil medprovincialnega značaja, saj je segal od tedanje province Trst na provinco Friuli. Namen konzorcija je bila redna oskrba s pitno vodo tistim občanom občin, ki so pristopile h konzorciju. Te občine so bile: Sežana, Dutovlje, Skopo, Pliskovica, Veliki dol, Brje, Slivno, Mavhnje, Gorjansko, Brestovica, Sela na Krasu, Opatje selo, Vojščica in Komen. Statut je omogočal priključitev tudi drugih občin h konzorciju, v kolikor bi to želele, oziroma bi to omogočale razmere v teh občinah. Vsaka občina je delegirala svojega predstavnika ali delegata, ki je bil lahko tudi sam župan, v skupščino konzorcija.

Statut so podpisali:

- za občino Sežana dr. Alberto Rumer, izredni komisar
- za občino Dutovlje delegat Taučer Josip
- za občino Skopo župan Živec
- za občino Veliki dol delegat Žerjal

Franc

- za občino Gorjansko delegat Suban Jožef
- za občino Slivno delegat Kralj Jožef
- za občino Brje župan Strekelj
- za občino Komen župan Žigon
- za občino Sela župan Ferfolja
- za občino Brestovica delegat Semolič Albin
- za občino Vojščica župan Pirc Josip.

Ta statut je potrdila prefektura v Trstu 1. februarja 1924 leta.

Prvi del statuta je govoril o organiziranosti konzorcija, drugi del pa je bil za interno uporabo in bolj operativnega značaja. Prav iz tega, drugega dela, vzemo nekoliko več o celotnem vodovodnem omrežju na tem področju.

PREDHODNI NANOŠKI VODOVOD

Vodovod je prevzel že obstoječe vodovodno omrežje, ki so ga zgradili v času avstro-ogrske monarhije za potrebe vojske. Vsega vodovodnega omrežja je bilo za približno 166 tekočih kilometrov z dvema črpališčema. V Škrbini je bilo prvo, drugo pa v Volčjem Gradu. Vsako črpališče je imelo po dva motorja na diesel pogon Climax s po 35 konjskimi močmi in dve črpalki s po dvema cilindroma s potiskom do 28 m³ vode na uro (7,78 l/s). Vodovod se je napajal iz dveh izvirov: iz izvira nad vasjo Strane in iz izvira Sušet, oddaljenega 2 km od Razdrtega.

Obstoječi vodovod je z vodo napajal odseke za naslednje vasi:

Sežana, Šmarje, Dane, Dutovlje, Godnje, Skopo, Krajna vas, Pliskovica, Kosovelje, Veliki dol, Brje, Nadrožica, Tublje, Škofi, Kregolišče, Slivno, Šempolaj, Mahovnje, Gorjansko, Ivanji Grad, Brestovico, Klanec, Dolino Brestovice, Mavhnje, Sela, Korita, Hudi Log, Opatje selo, Lokvico, Novo vas, Vojščico, Komen, Volčji Grad, Prečnik, Sveto, Zagrajec in Preserje.

Vsaka občina zase se je obvezala, da bo nadzorovala svoj del trase vodovoda, prav tako se je obvezala, da bo povmila konzorciju svoj del stroškov, ki je temeljil na številu prebivalcev, ki

so plačevali na osebo pavšalno po 20 centesimov na mesec. Pripomniti je treba, da je bil to javni vodovod v vasi. Vsak posameznik, ki je hotel imeti vodo v lastni hiši, si je lahko to privoščil, vendar pa je moral namestiti števec in v tem primeru je bila cena za porabljeni kubični meter vode 1, - lira. Veliki trgovci in bogataši, ki so imeli vile v Sežani pa so se raje odločili za plačevanje vode enkrat letno (veletrgovec Scaramanga, podjetnik Stock, baron Economo...).

Statut je še vseboval poglavja o načinu dela skupščine konzorcija v posameznih primerih, poglavje o inventarju, poglavje o finančnem poslovanju in pogodbah in o samem načinu vodenja sej in administracije. V 30. členu statuta se je konzorcij kraškega vodovoda obvezal, da bo spoštoval higiensko neoporečnost vode. Na koncu statuta, tik nad podpisi delegatov, je bilo še zapisano, da bo konzorcij nosil pečat z besedilom v italijanščini in slovenščini: CONSORZIO ACQUEDOTTO CARSICO - KONZORCIJ KRAŠKEGA VODOVODA, ki so ga uporabljali le do leta 1926, ko ga je zamenjal pečat s samo italijanskim besedilom CONSORZIO ACQUEDOTTO CARSICO MONTE RE.

Na karti lahko opazimo, da je osnovo kraškega vodovoda predstavljal vodni sistem, ki so ga izdelali Avstrijci v zadnjih letih vladanja pri nas. Skoraj od izvira Sušet, mimo Majcnov in Štorij, Grahovega brda, Tomaja ter Dutovelj do Štanjela na eni strani ter Pliskovice, Komna in Šempolaja na drugi strani, vse to sta pokrivali zajetji nad Stranami in Sušetom in kjer je bila poleg dveh odcepov; Škrbina - Brestovica in Škrbina - Lipa - Opatje selo porabljena državna subvencija v vrednosti takratnih 100.000,- lir, za obnovo in rekonstrukcijo vodovoda. Ta zadnja dva kraka sta se napajala iz Vipavskega čez Dornberk.

Nov del vodovoda so potemtaka v času Italije dobile le vasi: Brje pri Koprivi, Godnje, Kreplje in Majcni. Iz karte je tudi razvidno, da je bilo nekaj kilometrov vodovoda predvidenih za odpis.

Zanimiva je primerjava porabe vode v nekaterih mesecih v letu 1932, ko je Sežana štela skoraj 1.500 prebivalcev. Celoten Kras je tedaj

porabil naslednjo količino vode iz vodovoda:

mesec:	m 3/mesec
JUNIJ	1218
JULIJ	1261
SEPTEMBER	752
OKTOBER	201
NOVEMBER	361

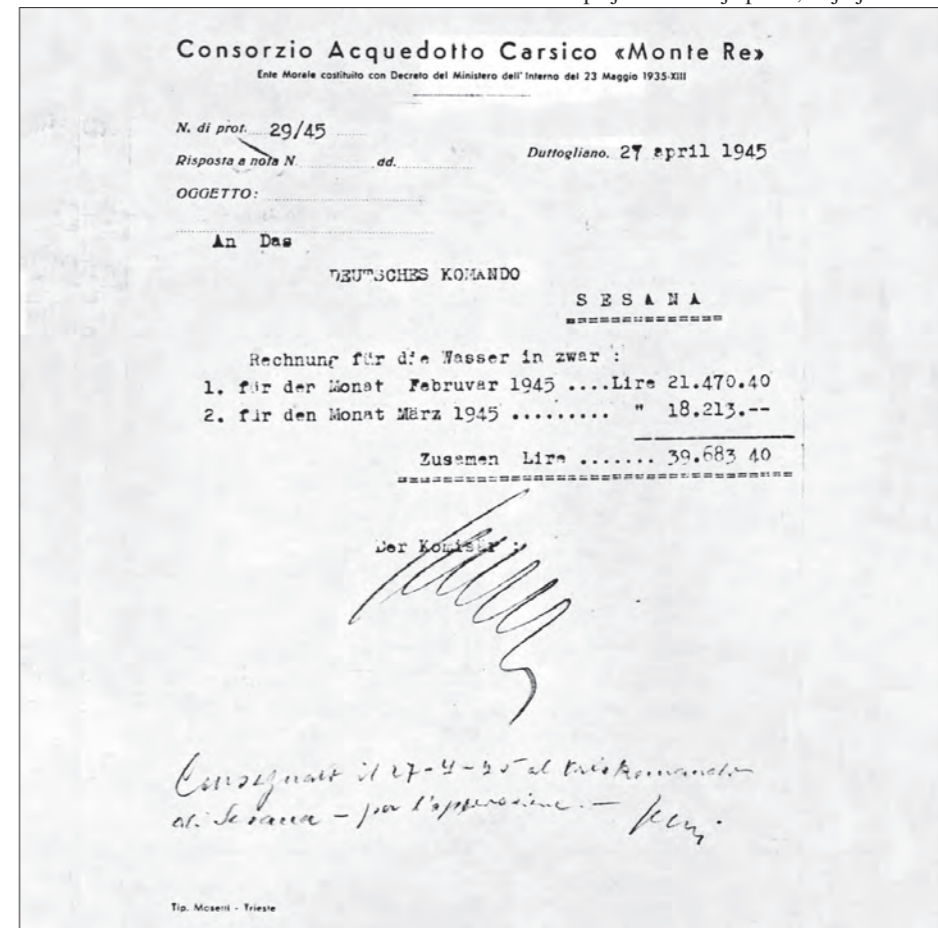
Ti podatki nam jasno kažejo, da je bila poraba vode iz vodovoda vedno največja prav v času največjih sušnih obdobij in se je zmanjševala, ko se je z jesenjo in zimo na Kras zgrnila večja količina meteorne vode, ki je napolnila že zgra-

jene in dobro vzdrževane vodnjake. V primerjavi z današnjo porabo vode, se nam zgornje številke zdijo resnično skromne.

Od vseh dejavnosti opravljanja del na vodovodu, konzorcij ni pozabil na odčitavanje števcov in izdajanje računov.

Eden zadnjih računov pred zlomom nemškega vojaškega stroja, zagotovilo pa zadnji, ki ga je konzorcij kraškega vodovoda Nanos poslal odjemalcu - Komandi nemških trup v Sežani, je z dne 27. aprila 1945. Čeprav pisan v nemščini, ni bil nikoli plačan, saj so partizanske čete v noči med 29. in 30. aprilom 1945 osvobodile Sežano in v naslednjih dneh tudi mesto Trst.

Sicer pa je bila zadnja pošta, ki jo je usluž-

Zadnji račun, ki ga je konzorcij Kraškega vodovoda Nanos izstavil nemški vojaški komandi Sežana.

benec konzorcija beležil, 21. februarja 1945. Podpis z dne 28. maja 1945 pa zagotavlja, da so bili vsi dokumenti skupaj z dnevnikom predani prefekturi v Trstu.

Le nekajdnevna priključitev Sežane osvobodnemu slovenskemu ozemlju ni prinesla novosti v preskrbi in organizaciji preskrbe z vodo.

Tudi angloameriška vojaška uprava Zone A, v katero je spadala večina ozemlja sežanske občine in Krasa, ni prinesla nobenih sprememb, zlasti zaradi urejanja mejne črte med Italijo in takratno Jugoslavijo in Svobodnim tržaški ozemljem, ki so ga zasedale zavezniške sile. Vendar je 15. september 1947 le prinesel toliko pričakovano združitve večine ozemlja sežanske občine in Krasa z ostalim slovenskim ozemljem in državo. In takrat se je ponovno pokazala potreba po ustanovitvi komunalnega podjetja okrajnega pomena za preskrbo prebivalstva s pitno vodo.

KRAŠKI VODOVOD SEŽANA

Tako je 8. februarja 1948 ustanovljeno okrajno komunalno podjetje »Kraški vodovod Sežana« s sedežem v Sežani, ki je podedovalo celotno vodovodno omrežje na tem področju z vsemi dobrimi, predvsem pa iztrošenimi napravami vred ter z veliko obveznostjo, kako zagotoviti dovolj vode po industrializaciji in napredku hrepenečim Kraševcem.

Izguba vode v vodovodnem sistemu avstrijskega vodovoda iz prve svetovne vojne, ki so ga Italijani imenovali »ex militare« - bivši vojaški, je bila tako zelo velika in vodovod je predstavljal osnovni vodovodni sistem, da ga je bilo treba leta 1952 obnoviti.

Posledice povojnega razvoja in hitre urbanizacije

Pomanjkanje vode je bilo odločilno pri načrtovanju razvoja občine in Krasa, da je to predstavljal veliko coklo razvoju, zlasti zaradi tega, ker so sosednje občine, ki so vodo imele, porabo le-te načrtovale najprej za svoje potrebe.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR SEŽANA

Štev. 897/3-a

Predmet: Okrajno komunalno podjetje »Kraški vodovod«; ustanovitev.

Na osnovi člena 4 in 69 temeljnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih v zvezi s členom 4 uredbe vlade LRS o splošnih načelih za kategorizacijo, o stroških, dobičku, razdelitvi dobička in o skladih vodstva državnih gospodarskih podjetij lokalnega pomena (Uradni list LRS št. 30 od 26.VII.1947) in na osnovi člena 36 točke 7 splošnega zakona o ljudskih odborih izdaja okrajni ljudski odbor Sežana na zasedanju dne 8. februarja, 1948 nastopno

o d l o č b o
o ustanovitvi okrajnega komunalnega podjetja za preskrbovanje prebivalstva s pitno vodo.

1.
Ustanovi se okrajno komunalno podjetje za preskrbo prebivalstva s pitno vodo. Sedež podjetja je v Sežani.

Podjetje je okrajnega pomena in bo poslovalo po firmo:

»KRAŠKI VODOVOD«, SEŽANA.

2.
Predmet poslovanja podjetja je preskrba prebivalstva s pitno vodo, uprava in vzdrževanje obstoječih vodovodnih naprav in vodovodne mreže ter gradnja in razširitev vodovodne mreže.

3.
Podjetju se daje v upravo državno premoženje, ki je bilo v bivši državi last provincialnega konzorcija kraškega vodovoda »Nanos« s sedežem v Dutovljah.

To premoženje se določa za osnovna sredstva podjetja in obstoja iz vodovodnih naprav za zajem izvirkov pod Nonosom pri vasi Rasarče v Postojnskem okraju ter vodovodne mreže od izvirka do Komna s vsemi pritoklinskimi objekti.

Vrednost teh osnovnih sredstev je cenjena na 14.905.000 din.

Obratna sredstva se za leto 1948 določajo podjetju v znesku 338.200 dinarjev, ki se daje na razpolago podjetju iz okrajnega proračuna za leto 1948.

4.
Podjetje se stavlja pod operativno upravo vodstvo okrajnega izvršilnega odbora, ki je pooblaščen, da predpiše podjetju pravila za organizacijo in poslovanje.

V Sežani, dne 1948.

Za okrajni ljudski odbor Sežana:
Tajnik okrajnega IO (Jelarčič Mirko)
Predsednik okrajnega IO (Petrijnja Danilo)

O nujnosti hidrogeoloških raziskav podzemne vode v Tržaško-Komenskem Krasu in rezultatih

Čeprav Kras nima površinskih rek, so bili geografi prepričani, da skriva v svojih nedrjih veliko vode in kot pravi dr. Anton Melik, je »to predel, kjer je mogoče ugotoviti nekdanjo in sedanjo hidrografsko povezanost. Reka, ki se izteka v ponikve pri Škocjanu, nedaleč od Divače, prihaja kakor je ugotovljeno s preizkusi, na dan v mogočnih izvirkih pri Štivanu, nedaleč od Devina ter se po kratkem toku izliva v morje. Z natančnimi merjenji je ugotovljeno, da prihaja pri Štivanu na dan ob nizkem, kot ob srednjem in visokem stanju, mnogo več vode, nego je ponikne v ustrezajočem času v Škocjanske jame. V podzemno strugo Reke se steka voda tudi s Krasa, in sicer iz jako obsežnega ozemlja«. Tu je opomba, kjer dr. Melik navaja količino vode: »Povprečno ponikne pri Škocjanu dnevno 90.000 kubičnih metrov vode, a pri Štivanu prihaja na dan 1.500.000 kubičnih metrov vode. Podzemno vodno omrežje mora biti potemtakem na Krasu presenetljivo krepko koncentrirano.« (dr. Anton Melik: Slovenija, Geografski opis II, Opis slovenskih pokrajin, četrti zvezek, SLOVENSKO PRIMORJE, SM, LKJ 1960).

Prav zaradi takih domnev so bile odločitve o iskanju vode na Krasu vsaj upravičene in raziskovanja podtalne vode je izvajal Geološki zavod Slovenije. Leta 1953 je Vodnogospodarska sekcija v Gorici poskusno črpala vodo v jamo Dolenjca pri Brestovici.

Povzemann »Poročilo o novejših raziskavah podzemeljskih voda na slovenskem Krasu«, ki ga je objavil Franc Jenko v publikaciji Slovenske akademije znanosti in umetnosti 1959:

»785. Dolenjca. Položaj 3800 m 181°S od cerkve v Kostanjevici na Krasu in 2300 m 31°30' NE od Grmade (323 m). Kota vhoda 39,85, dolžina 48, globina 39 m.

Jama se je odprla, ko so med prvo svetovno vojno vojaki v neposredni bližini kopali zaklonišče. Današnji vhod ima blizu 8 m x 3 m in je podoben majhni udorni dolini. Njegovo

jugozahodno pobočje so domačini obdali s kamenjem, da se ne bi rušilo še naprej. Iz bližnjega kala priteka po plitvem jarku ob deževju voda v jamo. Brezno pada v treh stopnjah; pod njim je strmo skalovito pobočje, ki je spodaj močno ilovnato in se končuje v vodnem sifonu. Pri obisku februarja 1950 je bil sifon 5 m dolg, širok pa 1 do 2,5 m. Vzhodno prehaja sifon v 1/2 m široko in do 4 m dolgo razpoko, ki je usmerjena proti S. Tako drži nekoliko poševno brezno skoraj do morske gladine, kajti dno sifona je na koti 0,8 m, medtem ko koleba v njem voda med kotama 4,7 in 13,8 m. Majhno kolebanje je morda razložiti z bližino ustja Timave, saj koleba voda v Labodnici nad Trstom celo do 104 m. Da je sifon v zvezi s tekočo vodo, dokazuje biološki material, in sicer obilica troglocharisov in niphargusov ter ribic phoksinov; te ribice žive v površinskih vodah. Voda v sifonu je imela 20. 2. 1950 ob 10³⁰ 14,2°C, medtem, ko je bila zračna toplina pred jamo 8°C.

Poskusno črpanje v Dolenjci je bilo v zmerni suši 18. in 19. 8. 1953. Prvi dan črpanja je bila toplina zraka zunaj jame, v jami in vode v jami ob 7^h 25°, 15° in 13°C. Vodo so črpali trikrat in vmes opazovali njeno naraščanje. Rezultati so bili naslednji:

Prvo črpanje z 11 l/s se je začelo 18. 08. ob 7. 15^h, ko je stala gladina vode na koti 5,17 m. Ta je padla ob 7. 20^h na 5,08, ob 7. 30^h na 4,85, ob 7. 40^h na 4,59, ob 7. 50^h na 4,33, ob 8^h na 4,11, ob 8. 10^h na 3,79 in ob 8. 20^h na 3,43 m. Po končanem črpanju je voda v breznu narasla ob 9^h na 3,67, ob 10^h na 3,84 in ob 11^h na 4,2 m.

Drugo črpanje se je začelo isti dan ob 17^h. Do 17³⁰ je padla gladina vode (10 l/sek) od 4,90 na 3,24, do 18 (9 l/sek) na 2,03 in do 19^h (7,8 l/sek) na 1,36 m. Po tem črpanju je voda naraščala, in sicer se je ob 20^h dvignila 2,26, ob 22^h na 2,96 m, dne 19. 8. ob 2^h na 3,78, ob 6^h na 4,32, ob 10^h na 4,72 in ob 14^h na 5,00 m.

Tretje črpanje se je začelo ob 14^h. Ob 14¹⁰ (13 l/sek) je padla gladina vode od 5 na 3,83, ob 24^h (11 l/s) na 3,71, ob 14³⁰ (10 l/s) na 3,25, ob 14⁴⁰ (9 l/s) na 2,70, ob 15^h (8 l/s) na 1,74 in ob 15¹⁰ (7 l/s) na 1,14, m, tako da je bil tolmun skoraj izpraznjen.

Poslej naraščanja vode niso več opazovali. Črpanje je pokazalo, da je bil dotok vode v brezno izpod 7 l/s, saj je ob takem črpanju voda še vedno upadala. To pomeni, da Dolenjca v suši skoraj nima pretoka, daš njeno dno domala dosega morsko gladino. Tako pičel dotok vode za namakanje ravnice pri Brestovici seveda ne prihaja v poštev.«

Ti nič kaj dobrega obetajoči podatki pa niso zmanjšali prizadevanj podjetja Kraški vodovod v Sežani, da bi le našli vodo.

NOVEJŠA ZGODOVINA KRAŠKEGA VODOVODA SEŽANA

Kakorkoli smo vodne vire z njihovimi zmogljivostmi tehtali in obračali, toliko bolj je bilo jasno, da vse sosednje občine nimajo zadostnih količin vode za sežansko področje. V sežanski občini smo imeli v 78 vaseh 116 večjih vaških vodnjakov; 24 je bilo manjših s po manj kot 100 m³ vode, do 200 m³ vode je »držalo« 82 in z nad 300 m³ vode je bilo 10 vodnjakov, ki so bili še do nedavnega aktivni in so iz njih prebivalci črpali vodo. To so bili seveda le večji vodnjaki – vaški – medtem ko je bilo manjših vodnjakov seveda veliko več.

Postavitev učinkovitega vodovodnega omrežja je predstavljala tudi ogromen finančni zalogaj, ni pa istočasno zagotavljala popolne rešitve problema. Posebej lahko to rečemo za obdobje do šestdesetih let, ko je Vodna skupnost Slovenije namenjala velika sredstva le za varovanje pred poplavami, čisto malo – skoraj nič pa za dovoz vode v kraje, ki jih je pestila suša. To stanje se je nekako v prvih letih 70. let spremenilo v toliko, da je vedno več delegatov prisluhnilo potrebam Kraševcev in njihovim težavam.

KLJUČNE ODLOČITVE

15. 9. 1967, torej dvajset let po priključitvi tega področja matični domovini, je prišlo do sestanka mnogih prizadetih ter republiških organov, da bi končno rešili problem vodooskrbe na Krasu, saj smo morali ponovno zaprositi republiko Italijo, da nam je pošiljala po 500 m³

vode dnevno.

Zaključki posveta so predvidevali v kratko-ročnem obdobju zajetje potoka Padež in Suhorka, srednjeročna rešitev je bila v realizaciji vodovodnega sistema »Malni«, namenjenega za potrebe občine Postojna in Sežana, perspektivna rešitev pa je predvidevala izdelavo študije za rešitev vodooskrbe za celotno juž-nopriforsko regijo.

Sežana in Obala sta si prizadevali najti skupen jezik pri reševanju vodooskrbe z občino Postojna, ki je v Malnih imela svoj adut, vendar do bistvenih premikov ni prišlo. Denar, ki ga je bilo za kakršnokoli veliko delo vedno premalo, je v glavnem služil za tekoče vzdrževanje obstoječih naprav.

VODOVOD PADEŽ

Tako je prišlo do izvedbe projekta pri Padežu in postavitve novega črpališča v letu 1971, s kapaciteto 12 l/s. To pridobljeno vodo se je črpalo v tako imenovani sistem železniškega vodovoda, ki je v glavnem služil oskrbi z vodo mesta Divača in Sežana.

Tudi ta dosežek ni mogel ublažiti vse večjega pomanjkanja vode. Usmeritev na gradnjo vodovoda do Malnov je postajala vse bolj aktualna. Istočasno pa so tekla prizadevanja, naj se že enkrat razišče ali je voda na Krasu ali je ni. Tu gre seveda za vodo, ki naj bi bila pod površjem. Tako sta se obe, srednjeročna in dolgoročna naloga, začeli uresničevati. Izgradnja Primorskega vodovoda je začela dobivati jasnejšo podobo, to je, da bi združili vodne vire in jih usmerili na Kras in na Obalo.

Precej je bilo govora o akumulaciji vode v Brkinih, ki da bi bistveno reševale krizo tako na Krasu, kot na Obali. Pojavljali so se tudi drugi predlogi, ki so predvidevali zajetja Idrijce in Soče itd.

Skratka, prizadevanja v iskanju vodnih virov so bila prav tako velika, kot so bile potrebe po vodi.

RAZISKAVE V DRČI JAMI

POVZETEK IZ ZAPISNIKA TERENSKIH OGLEDŌV

»DRČA JAMA«

kat. Reg. št. 3627 – ime objekta

Topografska lega:

Vhod v jamo leži na pobočju vzpetine ob poti, ki vodi mimo cerkvice v Gornji Brestovici na Krasu.

Lega: Občina Sežana

Izhodišče: Brestovica na Krasu

MORFOLOGIJA OBJEKTA:

Vhod v jamo je visok slab meter, nato se jama nadaljuje do 22 m dolgim robom v finišu, ki tudi ni prostoren in je povprečna višina rova 1,50 m, širina pa povprečno 1 m. Rob pada pod kotom 30 %, nato se jama povese v 8,50 m globoko brezno. Tu se stopi na strmo drčo, po kateri je jama dobila ime: »drča«, pada pod kotom 52 %. Tak padec ima jama vse do vode – tolmuna, ki je globok po prvih meritvah 15 m. Ta del jame je povsem korozijsko razjeden. Tla in stene jame so žlebaste in niso zasigane. Višina tega dela jame je povprečno 3 do 4 m, širina pa od 5 do 8 m.

Poligonska dolžina jame je 80 m. Višinska razlika med vhomom in gladino vode je 52 m. Opomba: Vzorci vode so bili dani v analizo v letu 1974

Boris Bernetič – takratni župan občine Sežana:

»V letu 1974 je bila usmeritev na Malne že tako daleč, da smo Postojni ponudili predlog za izkoriščanje vodnih potencialov« je rekel takratni predsednik skupščine občine Sežana Boris Bernetič in nadaljuje: »Časovno nekako vzporedno so tekale aktivnosti za ugotovitev ali ima Kras vodo ali ne. Ob vsakem večjem pomanjkanju vode je k nam prihajal jamar Viktor Saksida, ki je vztrajno trdil, da voda na Krasu je. Ko je nekoč spet prišel, vendar ne samo z besedo, pač pa tudi z dokazi, s slikami in papirji, da so našli človeško ribico v jami pri

Brestovici, kar je dokaz, da je voda, da je celo pitna, se mi zdi, da je prav to zadnje srečanje pripomoglo k odločitvi, ki ni bila lahka, da gremo v dokončno raziskavo o tem, da je voda pod Krasom ali je ni. To je bila zame najtežja odločitev. Denarja ni bilo na pretek in že so se pojavili prvi glasovi, ki so pravili, da bomo ves težko skupaj spravljeno dinar porabili za raziskave, vode pa le ne bomo imeli. Bomo pa definitivno vedeli, da vode pod Krasom ni!, sem jim odgovoril«.

O teh časih pa pravi član Jamarskega društva, gospod Viktor Saksida takole:

Že stari ljudje so veliko govorili o jamah in tudi o vodi v njih. V meni se je vzbudila želja, da bi si te podzemeljske lepote tudi ogledal. Vedno sem bil prepričan, da je v ljudskem izročilu nekaj resnice. Že leta 1953 so tekale raziskave na velikem področju Slovenije, med drugim tudi v Brestovici na Krasu, ki je s 54 m nadmorske višine najnižji kraj v naši občini in kjer so domačini pravili, da je v ondotnih jamah precej vode. Raziskovalci Vodnogospodarske sekcije iz Nove Gorice so poskusno črpali vodo v jami Dolenjci in ugotovili, da je tam vode manj kot 7 l/sek, kar je bilo odločno premalo za resno črpanje vode.

Kasneje smo se člani Jamarskega društva iz Sežane dogovorili, da si ogledamo še drugo jamo: Drčo jamo v neposredni bližini Brestovice in jo raziščemo.

Prvič smo se spustili v jamo 25. 8. 1974 in to Stane Henigman, Stane Jankovič, Jože Pahor in jaz. Ko smo prišli v globino 52 m, smo prišli do vode in ugotovili, da je okoli 8-12 m² in od 11 do 13 m globine in da se nadaljuje še v neznano smer. To so bili prvi znaki, ki so kazali, da je treba z raziskovanjem nadaljevati. Zato je bilo potrebno angažirati sposobne potapljače, ki smo jih našli v članih Potapljaške sekcije pri Jamarski zvezi Slovenije. Sledile so akcije 25. 5., 8. 6. in 6. 7. 1975. V teh akcijah so sodelovali potapljači Marko Kraševc, Bogdan Kovač ter dr. Boris Sket in ing. Renato Verbovšek. Ugotovljeno je bilo, da gre za večje količine vode, ki je v zvezi s tekočo vodo. Peta akcija, ki je bila

13. 9. 1975, je obrodila še dodaten uspeh. Po skupaj eno uro in šestnajst minut trajajočem raziskovanju sifona obeh potapljačev Marka Kraševca in Bogdana Kraševca, ko sta se podala do 30 m v notranjost sifona, je bila največja senzacija ta, da je Marko ulovil človeško ribico na približno petnajstih metrih globine ter jo prinesel na površje. Sama najdba človeške ribice bi bila samo dokaz, da je voda zdrava, pitna; zanimivost pa je, da je bila ujeta v globini, ki je dejansko pod morsko gladino.

Tudi ti dokazi so potem služili za odločitev, da gremo v raziskovanje še z vrtnjaki, ki naj bi jih opravil Geološki zavod SR Slovenije iz Ljubljane.«

AKTIVNOSTI ZA DOGRADITEV VODOOSKRBNEGA SISTEMA NA KRASU

Stvari so potem stekle. Konec leta 1975 je bil izdelan finančni predračun za študijo o podzemni vodi v Tržaško-komenskem Krasu, istočasno pa je stekla tudi priprava na prijavo raziskovalne naloge.

V tem letu se je na območju bivše občine Sežana že pričelo zbiranje sredstev po stopnji 1,3% od bruto osebnih dohodkov, ki so se od leta 1976 namensko zbirala v Skladu za družbeni standard.

Občina Sežana je v tem času štela 23.000 prebivalcev, preskrbovala pa se je iz močno dotrajanih vodovodov iz treh področij:

- Vipavsko področje

Izvir Mlačevo in Sušet na vnožju senožeškega Krasa in Nanosa. Srednja letna kapaciteta 8 l/sek.

- Hubelj

Zajetje s 300 l/sek daje s črpanjem proti Dornberku 60 l/sek. Od tega 9 l/sek za področje Sežane.

- Ilirska Bistrica

Iz razpoložljivih viškov je Komunalno stanovanjsko podjetje Ilirska Bistrica napajalo področje Obrov – Hrpelje-Kozina s približno 10 l/sek, njihove zmogljivosti pa so v času poletnih suš upadle na borih 3,5 l/s.

- Sežansko področje

Padež, pritok Notranjske reke Reke nad Vremami. Poprečno sušne vode so blizu 150 l/sek, kar bi bilo dosegljivo le ob izgradnji akumulacije, doslej je dajal le 12 l/sek.

Na vodovodni sistem je bilo priključenih 37 od 172 naselij (22 %) s približno 10.000 prebivalci ali natančneje 48 % vsega prebivalstva.

V poletnih sušnih obdobjih pa je ta procent bil še veliko manjši zaradi pomanjkanja vode, saj je izdatnost vodnih virov upadla na vsega 20 l/sek. To je pomenilo stalno izvajanje ukrepov varčevanja z vodo in vrstnega reda dobave vode s sistemami. Največkrat ni bilo mogoče z lastnimi vozili napeljati toliko vode, kolikor jo je primanjkovalo za najnujnejše potrebe in so na pomoč prihajale vojaške cisterne in cisterne gasilskih društev. Ni potrebno posebej poudarjati, da so bile tako dobavljene količine vode dolgo časa med najdražjimi v Sloveniji in je bila zato usmeritev v iskanje dodatnih lastnih vodnih virov nujna in prva prioriteta.

REGIONALNI PRIMORSKI VODOVOD

V letih od 1976 do 1979 so tekale pospešene priprave študije o Primorskem vodovodu, ki naj bi zajemal velike vodne vire v Malnih pri Planini, ki so dajali v sušnih obdobjih 1.200 l/sek, sicer pa celo nekaj tisoč litrov vode na sekundo.

Na podlagi teh številnih študij je prevladovalo spoznanje, da pride v poštev za končno rešitev problema vodooskrbe na celotnem področju Postojne, Krasa in Obale (cca 1100 km²) le zgraditev nekega velikega vodooskrbnega sistema, ki naj bi bil Primorski vodovod. Svoj osnovni vodni vir bi črpal pri izviru Malni pri Planini, ki so dajali v sušnih obdobjih 1200 l/sek, sicer pa celo nekaj tisoč litrov vode na sekundo. Vendar pa tudi ta, sicer močan vodni vir, sam ne bi zmozel pokrivati vseh potreb, ki naj bi znašala približno 2.000 l/sek.

Zasnova Regionalnega primorskega vodovoda je vsebovala zahtevo, da se zagotovi varnost oskrbe preko celega leta, za kar bi bilo potrebno zgraditi akumulacijske bazene, kjer bi vodo

v postopku obdelave na napravi za obdelavo surove vode predelali v pitno vodo in jo potem črpali v višje ležeče predele (do 250 m visoko). Potem bi od tu težavno tekla do vasi Rodik. Tam bi se vodovodni sistem razcepil na dva kraka: eden naj bi peljal proti Koprni in ostalim obalnim mestom - ta krak bi bil zmogljivejši, drugi krak – manjših kapacitet pa bi vodil v Sežano in na Kras.

Vzporedno z idejnimi načrtovanjem Regionalnega vodovoda, pa tudi ob stalnih dogovarjanjih o možnostih etapne izgradnje tega velikanskega, približno 60 km dolgega vodovoda, ki bi moral k obstoječemu vodnemu viru iz Malnov dodati zlasti ob sušnih obdobjih še marsikateri sekundni liter vode.

ZAČETKI SO BILI TEŽKI

V letu 1980 so jamarji in dokončno geologi raziskali podtalnico oziroma kraške podzemne tokove pri Brestovici pri Komnu. Konkretno ob samem mejnem prehodu Klariči, so bile uspešno zaključene večletne hidrogeološke raziskave Podzemne vode v Tržaško – komenskem Krasu, ki jih je v 7. fazah izvajal Geološki zavod iz Ljubljane. Z uspešnim črpalnim poizkusom so bile potrjene potrebne količine dobre vode. Ni odveč poudariti, da je lokacija na najnižjem delu takratne občine Sežana, saj so bili črpalni vodnjaki zastavljeni v dnu vrtače, kjer je bila nadmorska višina le 16,5 metrov, raziskovalni vodnjaki pa segajo v globine med 72 do 75 metrov.

Delavci, zlasti vodilni, v delovni podjetju Kraški vodovod Sežana, smo iskali in hoteli najti kar najuspešnejšo rešitev. In tu lahko resnično potrdimo, da že same priprave, kaj šele odločitve, niso bile lahke. Najprej je bilo treba prepričati takratno »združeno delo« - predstavnik celotnega gospodarstva v občini, da se del lastnih sredstev nameni v reševanje vodooskrbe, saj se voda ni koristila le za pitje, temveč in predvsem za tehnološko rabo in zagotavljanje požarne varnosti. V te napore je bila vseskozi vključena tudi strokovna služba Rižanskega vodovoda Koper, ki jo je vodil projektant g. Josip Guštin, dipl. inž. grad. in je v oktobru

Vrtina VB-4 je bila locirana na podlagi predhodnih raziskav v okviru raziskovalne naloge »Podzemna voda v Tržaško-Komenskem krasu«. Vodnjak je bil izvrtan z vrtalnim strojem WITHL- 3 DO GLOBINE 70 M. Prvi črpalni poskus je bil dne 7. 3. 1980. Vodnjak je v poskusnem črpanju dajal do 53 l/s, kar je bilo več vode, kot jo je dobivala sežanska občina z vsem vodovodnim omrežjem vred in dvakrat več, kot jo je dobivala v sušnih obdobjih. Vzorec vode, ki ga je Geološki zavod Ljubljana poslal v analizo 22. 4. 1980, je Zavod SRS za zdravstveno varstvo ocenil kot pitnega: Bakteriološka in kemična sestava vode iz vodnjaka VB-4 ustreza z ozirom na vse analizirane komponente po »Pravilniku o higieni neoporečnosti vode, ki je namenjena za javno preskrbovanje prebivalstva kot za pitje ali izdelavo živil namenjenih za prodajo.«

1979 izdelal idejno študijo o možnostih pridobivanja vode iz Brestovice.

Priprave so stekle tudi po organizacijski plati. V takratni občini Sežana sta bili postavljeni dve organizacijski platformi: ustanovljena je bila Samoupravna interesna skupnost za oskrbo z vodo (1979), ki je bila zadolžena za tehnično in organizacijsko področje, prav tako pa tudi

Koordinacijski odbor za izgradnjo vodovoda Brestovica - Lipa- Komen - Sežana (1980), katerega predsedniki so bili vedno predsedniki Izvršnega sveta skupščine občine Sežana, ki je sprejemal strateške usmeritve in zagotavljal finančne vire za izpeljavo projekta.

Občani občine Sežana so se z referendumsko odločitvijo 23. novembra 1980 večinsko

odločili za dograditev vodooskrbnega sistema na Krasu.

Uvedba samoprispjevka po stopnji 2% od netto osebnega dohodka in nadomestil, od pokojnin ter zavezancev davka in prispevka od dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih storitev ter po stopnji 5% za zavezance davka in prispevka iz kmetijske dejavnosti in gozdov (od 1. 04. 1981 do 1. 04. 1986), je zagotavljala 75% vseh izbranih sredstev za sofinanciranje izgradnje objektov primarnega vodovoda, sicer poznane kot VODOVOD BRESTOVICA, ki naj bi bil končan na dan, ko se izteče samoprispevek. Preostalih 25% vseh zbranih sredstev iz samoprispjevka pa je bilo namenjenih za potrebe krajevnih skupnosti. V odloku je bilo tudi navedeno, da je za izgradnjo objektov vodovoda odgovorna občinska Samoupravna interesna skupnost za vodooskrbo Sežana.

VODOVOD BRESTOVICA

Že po prvi seji Koordinacijskega odbora so sledile konkretne akcije in 15. 1. 1981 so vojaki že začeli s pripravljalnimi deli za izgradnjo bodočega vodovoda od Brestovice proti Selam na Krasu. Najtežji odsek in istočasno najzahtevnejši del pri izgradnji vodovoda, je odsek od bencinskega servisa pri Brestovici do črpališča Sela. Za vodo z nivoja morske gladine je bilo treba zgraditi 2,7 km dolg jekleni cevovod premera 500 mm, do rezervoarja Sela, ki je stacioniran na višini 275 Hmnv. Na dolžini okoli 800 m je bilo potrebno premagati višinsko razliko od 65 m na 270 metrov. Zaradi oteženega in celo nemogočega dostopa za gradbeno mehanizacijo, je bilo večina dela na tem vzponu opravljenega ročno: čiščenje trase, ročno vrtanje s kompresorji, miniranje ter izkop materiala so vojaki opravili ročno. Zaradi hude strmine sta bili na delovišču postavljeni dve zaščitni lovilni pregradi zaradi nevarnosti, da bi večje skale pobegnile po jarku navzdol.

Zanimivo je dejstvo, da se na delovišču ni zgodila nobena težja poškodba, ki bi bila posledica neupoštevanja varnostnih ukrepov, tudi manjših poškodb je bilo izjemno malo.

Opravljen je bilo izredno delo. V 2,9 m širok in 1,9 m globok jarek je bilo treba položiti jeklene cevi premera 500 mm. Montaža samega cevovoda se je pričela 15. 04. 1981. Cevovod je bil varjen na licu mesta, vsi zvari pa so bili radiografsko kontrolirani, saj je cevovod grajen za visokotlačne obremenitve. Vzporedno s cevovodom je na celotni trasi do črpališča Sela položen dvojni kablovod za električno napajanje, na drugi strani pa signalni kablovod za telemetrijo in daljinsko upravljanje in nadzor.

V Klaričih je bilo treba vse tri vrtine: pre-

Postavljanje potopne črpalke v enega od treh vodnjakov v Klaričih

mera 400 mm, 500 mm in 600 mm primerno opremiti, zato so bile na njih posebej obdelane vodnjaške glave, vse tri vrtine pa so vkomponirane v gradbeni objekt – Črpališče Klariči. Objekt je zgrajen v dnu vrtače, ki je bila kasneje nasuta in je sedanji vhod v objekt 4 metre višje od kote prvotnega terena. Poleg treh črpalk sta montirana tudi dva vetrnika s kompresorjem, ki služita za preprečevanje vodnih udarov.

Za črpanje vode so bile izbrane potopne

črpalke nemške firme »Pleuger« s kapaciteta mi 100 + 100 + 50 l/s. Skupno inštalirana moč črpalk znaša 990 kW. Seveda so predhodno sledila dogovarjanja z Elektro Gorica, ki je na delovišče vodovoda moral dobaviti večjo količino električne energije.

Iz rezervoarja v Selih poteka trasa vodovoda do rezervoarjev nad Lipo pod Trsteljem. Ta del vodovoda je 9,2 km dolg in predstavlja ponoven dvig vode za višino 225 m oziroma na koto 500 H mnv. Nad naseljem Lipa se že nahajata obstoječa rezervoarja Lipa I. in Lipa II. ki sta služila staremu vodovodu iz vodnega vira Hubelj po starem vodovodu preko Dornberka na Sežansko in del za potrebe Goriškega Krasa. Na novo je bilo treba locirati še en višji rezervoar višje, s čimer se je omogočilo težnostni pretok predvidenih količin vode (250 l/s) do Sežane.

Na lokaciji Sela na Krasu je bila predvidena izgradnja prečrpališča in kasnejše naprave za obdelavo surove vode. Sela na Krasu so hkrati tudi nadzorni center celotnega VODOVODNEGA SITEMA BRESTOVICA. V črpališču

je nameščena ekvivalentna strojna oprema kot v Klaričih, kar omogoča kontinuirano prečrpavanje vode na najvišjo lokacijo v rezervoar Lipa III. Tudi tu je nameščen vetrnik za blažitev vodnih udarov, in oprema za dezinfekcijo surove vode. Objekt je energetsko oskrbljen iz TP Šibelje po kablovodu, ki je položen vzporedno s cevovodom v isti jarek, enako pa je položen tudi signalni kabel na celotni trasi VODOVODA BRESTOVICA.

Že v prvotni gradbeni zasnovi je bila rezervirana tudi lokacija za morebitno izgradnjo naprave za dodatno obdelavo surove vode, če bi se zaradi ekoloških vplivov kakovost vode v zajetju - vodnjakih poslabšala. Ob tej priliki naj povemo, da je Skupščina občine Sežana leta 1983 sprejela tudi odlok o varstvenih pasovih na območju zajetij v Brestovici. Črpalnica dobiva električno energijo iz Šibelj in ima trafopostajo.

Sistem Brestovica deluje v smislu zagotavljanja vode vsem priključenim potrošnikom. Črpalne režime krmilijo trenutni vodostaji vode v rezervoarjih ter ekonomski aspekti obra-

Vzporedno s cevovodom je na trasi položen dvojni kablovod za električno napajanje.

Spomenik - vodnjak v spomin, ko je 15. 12. 1984 v Sežano pritekla voda iz Brestoviškega vodovoda.

tovanja z optimalnim koriščenjem najcenejše tarife električne energije.

Nadzorni center je nameščen v komandnem objektu v katerem se zbirajo preko telemetrijskih postaj podatki o celotnem vodovodnem sistemu, od Klaričev do Kozine. Podatki zajemajo poleg pretokov vode in vodostaja še podatke o tlakih, temperaturi vode, o delovanju črpalk in delovanju naprav za pripravo vode. Od leta 1998 je v komandnem centru nameščena tudi komandna in nadzorna oprema naprave za obdelavo surove vode.

Kot cevovod do Sel, je tudi cevovod do Lipe in naprej iz jekla premera 500 mm. Tudi do rezervoarja Lipa III. je bilo treba premagati hudo strmino, predvsem z ročnim izkopom in zasipom jarka, cevovod pa se je polagal z improvizirano žičnico. Z dokončanjem teh del je bila konec leta 1982 zaključena prva gradbena faza.

Že pred pričetkom izgradnje sistema Brestovica so potekala dela na odseku Sežana-Križ, kjer je bil položen jekleni cevovod premera 400 mm v dolžini 4 km. Ta cevovod je bil v začetku sestavni del rekonstrukcija Nanoškega vodovoda. S pričetkom izgradnje vodovoda Brestovica so bile vse aktivnosti na obnovi Nanoškega vodovoda zamrznjene.

V drugi gradbeni fazi je bila predvidena izgradnja v treh etapah na potezih: I. LIPA – KOMEN (dograjena v letu 1983) in II. KOMEN – DUTOVLJE ter III. DUTOVLJE – KRIŽ. Druga in tretja etapa sta bili nato združeni ter zaključeni v decembru 1984. To je predstavljalo postavitvev jeklenih cevovodov 500 mm na skupni dolžini več kot 19 km od rezervoarja na Trstelju, do priključitve na že zgrajeni odsek vodovoda Križu – Sežana. V sklopu II. faze je bil zgrajen še vodni rezervoar LIPA III (450 m³) na Trstelju, na nadmorski višini 500 H mnv.

Prva etapa Lipa-Komen je predstavljala postavitvev vodovoda v dolžini 5,2 km. To leto je vodovod BRESTOVICA že poskusno obratoval in v tej sezoni rešil sežanski in goriški del Krasa pred posledicami katastrofalne suše, ki je bila ravno to leto izjemna.

Vzporedno z glavnim vodovodom je bil v jarek glavnega vodovod položen tudi napajalni

cevovod za Komen, ki se je pri cesti Komen – Branik odcepil v naselje Komen, drugi del pa nadaljeval v II. etapi do odcepa za Tomačevico. Pri cestnem odcepu za Sveto je za vzporedni cevovod zgrajen raztežilnik Komen, ki je projektiran kot armaturna celica 300 kubičnega rezervoarja, ki pa še ni izveden.

Druga etapa Komen - Dutovlje, na dolžini 9,8 km, je bila dograjena 1984.

Tretja podetapa Dutovlje - Križ v dolžini 9,2 km, naj bi bila zgrajena 1985.

Ker so se gospodarske razmere zaostrovale in bi dotedanji način zbiranja sredstev pomenil vedno večje zaostajanje pri gradnji, so se zaposleni v občini Sežana odločili za združevanje namenskih sredstev iz bruto osebne dohodka od 1,8% na 3,9% v korist vodne oskrbe, kar je pomenilo zaključek del že v letu 1984.

Dne 15. 12. 1984 je bila Sežana priključena na primarni Brestoviški vodovod, katerega skupna dolžina znaša kar 34,4 km. Že z dograditvijo primarnega vodovoda do Komna je bil oskrbljen z vodo celoten goriški Kras, ki zajema krajevne skupnosti Temnica, Vojščica, Kostanjevica na Krasu, Sela na Krasu in Opatje selo z vsemi naselji.

Na sežanskem delu Krasa so bila oskrbljena s pitno vodo iz Brestovice vsa naselja, ki so vezana na javni vodovod v krajevnih skupnostih Komen in Gorjansko. Z dograditvijo tega sistema do Sežane je bil zagotovljen normalen gospodarski razvoj sežanskega Krasa in samega mesta Sežane. Podani so bili pogoji za preusmeritev vodnih količin izpod Nanosa na Senožeško in Vrhe, iz Padeža pa na Divačo ter preko Lokve v Lipico, na drugi strani pa v Vremsko dolino in del Brkinov. Vzporedno s postavitvijo primarnega vodovoda so potekala dela za izgradnjo ali za obnovo vodovodov:

- vodovod Divača-Lokev-Prelože-Lipica v letih 1976-79, v dolžini 11,5 km,
- vodovod Kozina - Krva - vi potok z odcepi za Nasirec in Mihele, v letih 1980-81 v dolžini 7,7 km,
- vodovod Sela na Krasu-Brestovica-Klariči, grajen v letih 1981-82 v dolžini 7,9 km,
- vodovod Škrbina-Tomačevica, grajen 1983/84

v dolžini 6 km,
• priključek za Komen in obnovitvena dela v Komnu, v letih 1984/85 cca 1 km,

• obnovitev vodovoda Godnje-Kreplje, 1985 v dolžini cca 0,8 km,

• vodovod Sežana – Vrhovlje I. etapa do kamnoloma, 1983 v dolžini 2,3 km,

• vodovod Tomačevica – Gabrovica – Coljava – Mali dol, 1985 v dolžini 6,2 km,

• vodovod v krajevni skupnosti Senožeče z obnovo črpališča Mlačvo, 1985 v dolžini 3,8 km,

• vodovod v krajevni skupnosti Barka in Misliče, 1985 z zajetjem in rezervoarjem v dolžini 4,4 km,

• vodovod Dolnje Ležeče - Matavun, 1985 v dolžini 2,7 km,

Skupno je bilo v obdobju do 1981 do 1985, skupaj z Brestoviškim vodovodom in novimi gradnjami položenih 44 km novih vodovodnih cevi ter obnovljenih 1,2 km starih vodovodov in dodani so bili spremljajoči objekti.

Glavni cevovod na Brestoviškem vodovodu s količino 250 l/sek vode, napaja sežanski Kras s približno 50 l/sek, ostalih 200 l/sek pa se steka v Sežano in dalje.

V letu 1985 je bila primarna naloga pripraviti tehnično dokumentacijo za nadaljevanje del na primarni vodni oskrbi in zagotoviti sredstva za gradnjo odseka glavnega vodovoda SEŽANA – RODIK - KOZINA, s čimer bi rešili tudi vzhodni del občine pred sušo.

Analiza je pokazala, da je bilo še vedno 40% ljudi (od skupaj 24.000), ki se oskrbujejo s pitno vodo izključno iz krajevnih vodovodov, napajanih iz lokalnih površinskih virov in kapnic, ki pa v sušnih mesecih ne zagotavljajo niti minimalnih količin pitne vode za potrebe prebivalstva. In to kljub temu, da je bilo v občini Sežana že zgrajenih 119 km primarnih vodovodov, 87 km sekundarnih vodovodov, pa še 42 km razdelilne vodovodne mreže po naseljih.

Pot je bila odprta. Dela so hitro napredovala. Največje delovišče je predstavljalo odsek magistralnega vodovoda Sežana – Lokve – Rodik - Kozina, kjer se je nadaljevalo z izgradnjo cevovod premera 500 mm od Rodika, do Ko-

zine pa je položen cevovod iz vinidurit cevi 300 mm.

V Sežani so bili zgrajeni objekti: ČRPALIŠČE PLANINA za kapaciteto 150 l/sek, ter vodni rezervoarji R SABLANICA (450 m³), R ZIDOVNIK I (500m³), ZIDOVNIK II. (450 m³).

V Rodiku je bil zgrajen novi rezervoar R RODIK (500 m³). V Kozini je bila k obstoječemu R LEDENICA dograjena še druga vodna celica (500 m³).

Ob rezervoarju pri Rodiku je rezervirana lokacija za stičišče obeh kratkov Reginalnega Primorskega vodovoda: VODOVOD BRESTOVICA in vodovod iz Malnov, ki bi po tej zasnovi skupaj oskrbovala sežansko

Cevi na trasi vodovoda Rodik - Kozina

občino, občino Postojna ter Obalo, kot dopolnilo obstoječim virom Rižanskega vodovoda Koper. Po tem projektu bi večina vode pritekla iz Malnov, se zbirala na najvišji točki nad Planino ali Postojno in potem težnostno napajala celotno regijo. Glede na to, da predstavlja črpanje v Klaričih in potiskanje vode v bistvu od kote morske gladine na koto 500 H mnv ogromno porabo energije, bi bilo tudi za Sežano bolj smotno zagotavljati večje količine vode z manjšo porabo energije, prav iz virov v Malnih. Dela na posameznih odsekih in spremljajočih vodovodnih objektih so napredovala hitro in brez zastojev.

Vzporedno pa je bilo treba začeti z uresničevanjem zastavljenih ciljev, opredeljenih v Programu vodooskrbe v občini Sežana 1986 –1990 in v

Vodni rezervoar pri Divači

planskih smernicah vodooskrbe v občini Sežana do leta 2000, po katerih naj bi v letu 2000 vsi občani imeli dovolj pitne vode.

PREGLED REALIZACIJE SREDNJEROČNEGA in DOLGOROČNEGA PROGRAMA VODOOSKRBE NA OBMOČJU OBČINE SEŽANA

SR PROGRAM 1986 - 1990

1. TRANZITNI VODOVOD SEŽANA – RODIK

Realiziran v celoti.

2. VODOVOD MLAČEVO – SENOŽEČE

Realiziran v celoti z dodatnim odcepom asfaltna baza - Laže

3. SENOŽEČE - VRABČE

Vodovod za VRHE ni aktiviran, kompletna dokumentacija pa je bila izdelana.

4. VODOVOD KOMEN – ŠTANJEL - KOBDILJ

Realiziran v celoti razen objektov R ŠTANJEL in R KOBDILJ

5. VODOVOD KOMEN TOMAČEVICA – GABROVICA – COL-JAVA – MALI DOL

Realizirano v celoti.

6. ODCEP TUPELČE - HRUŠEVICA

Izvedeno v celoti.

7. VODOVOD GRAHOVO BRDO – UTOVLJE – DOBRAVLJE - PONIKVE Z ODCEPOM KAZLJE IN ODCEPOM AVBER - GRADNJE

Priključena naselja **KAZLJE, UTOVLJE, DOBRAVLJE, AVBER PONIKVE**

Nerealizirano: R KAZLJE, R PONIKVE, rekonstrukcija nanoškega vodovoda na odseku GRAHOVO BRDO – ODCEP ZA KAZJE, ni še priključeno naselje GRADNJE

8. DOBRAVLJE – KAZJE (realizirano v 7. sklopu - po spremenjenem konceptu)

DR PROGRAM 1990 – 2000

9. SEŽANA – RODIK – KOZINA ; Primorski vodovod

Realizirano v letu 1984

10. AKUMULACIJA PADEŽ

Ni realizirano!

11. RODIK – KOZINA

Realiziran v sklopu 1. do konca leta 1984.

VODOVODI ZA KARAVLE

12. SEŽANA – VRHOVLJE – DOL PRI VOGLJAH – VOGLJE

Realiziran, razen R VRHOVLJE

13. NADROŽICA – ŠKOFI – VELIKI DOL

Ni aktiviran, na vodovod je priključeno le naselje **NADROŽICA**

14. NADROŽICA – GORJANSKO – KARAVLA GORJANSKO

Ni realiziran!

15. ČP RODIK – ARTVIŽE

Ni realiziran!

16. ARTVIŽE – MISLIČE – povezava do R MISLIČE

Ni realiziran!

17. R MISLIČE – VAREJE - BARKA

Realizirano

18. RODIK - SLOPE

Ni realizirano!

19. GORJANSKO - KLANEC

Realizirano v potezu **IVANJI GRAD – ZAGRAJEC – KLANEC**

20. KOBDILJ – BRANICA

Ni realizirano!

21. ŠTORJE – PODBREŽE – BRESTOVICA PRI POVIRJU - POBIR

Realizirano ŠTORJE – PODBREŽE, BRESTOVICA v aktiviranju.

22. DOLNJE LEŽEČE – GRADIŠČE – BETANJA – ŠKOCJAN

– MATAVUN - NAKLO

Realizirano v celoti!

23. ODCEP BREŽEC – GORIČE – FAMLJE

Realizirana priključitev naselja FAMLJE iz druge smeri.

24. RODIK – KAČIČE – DANE

Realiziran samostojni **ODCEP PARED – DANE.**

Realiziran samostojni **odcep KAČIČE.**

25. RJAVČE – BREZOVO BRDO – KOVČICE – RITOMEČE – VELIKE LOČE - SLIVJE

RealiziranI so krajevni vodovodi za navedena naselja, ni pa še realizirana navezava lokalnih sistemov na sistem Kraškega vodovoda. Obstoječi sistemi zadovoljivo rešujejo vodooskrbo.

26. KOZINA – OCIZLA – PETRINE in OCIZLA – BEKA

Realiziran odcep iz vodovodne povezave Rodik – Rižana na potezu

27. R BREZJE – KLANEC PRI KOZINI Z ODCEPOM OCIZLA

(delno) Ocizla vas in Ocizla – Beka ni realizirano.

Realiziran odcep iz vodovodne povezave Rodik – Rižana na potezu

28. ODCEP PETRINJE

29. PRAPROČE – PODGORJE – PREŠNICA – ZAZID – RAKITOVEC

Realiziran odcep iz vodovodne povezave Rodik – Rižana na potezu

30. R BREZJE – PREŠNICA

Podgorje je po delitvi občin pripadlo občini Koper, skupaj z naseljema Zazid in Rakitovec.

31. SVETO – PRESERJE

Realizirano!

32. MATERIJA - SKADANŠČINA

Ni realizirano!

Sedaj želimo vsi kar najhitreje priti do zadostne količine vode in tako do standarda in stopnje, ki so jo drugod na tem področju že dosegli. Pri tem ne smemo pozabiti, da smo lahko nosilci razvoja, lahko pa tudi nosilci razkroja. S tem mislim na besede, ki jih je nekdo dejal: »Več vode bodo Kraševci imeli, bolj bodo onesnaževali svoje lastne vodne vire.« Seveda nismo samo in edini Kraševci tisti, ki to našo podtalnico počasi, vendar zagotovo zastrupljamo. Cela vrsta ljudi in objektov je, ki ne sicer namerno, vendar zagotovo zastruplja in onesnažuje naše osnovno bogastvo - pitno vodo. Če je bila 1967 leta ukinitve ene kemične tovarne politični problem - kakšen politični problem šele bo, če bo neko področje s tisoči prebivalci ugotovilo, da nima več pitne vode!

Zdi se mi kot da bi živeli na veliki spužvi, ki ji pravimo Kras. Zgornji del je sicer suh, na njem smo mi in po kapljicah spuščamo vseh vrst odplak, ki počasi polzijo skozi. Kdaj bodo dosegle spodnjo plast, v kateri je pitna voda, pa ne vemo. Tako se nam sicer obeta novo življenje, obeta pa se nam cela vrsta nadlog, ki jih prinaša civilizacija. Hitra cesta nam prinaša razmeroma lahek dostop v kateri koli kraj srednje Evrope. Taista cesta odpravlja sežanski prometni zamašek. Hitreje prihajamo na delo, se hitreje lahko vračamo domov, istočasno pa bomo prav izpušne pline pospešeno »odvajali« na sicer zelo čisto in zračno planoto; po tej

magistrali bo še teklo na tisoče vozil, ki bodo vozila bolj in bolj koncentriranestrupene in nevarne snovi, ki bodo ob morebitnem razlitju in aktiviranju še kako nevarne. morebiti celo usodne za naš Kras.

Spregovoriti bomo morali sami s seboj o tem, kam mečemo velike količine vseh mogočih odpadkov, kako zasuvamo na videz male odprtine v kraškem svetu, ne da bi pri tem pomislili, da je kraško podzemlje med seboj povezano kot spužva, na dnu katere se pretaka voda, ki je vir življenja.

Na stotine let smo Kraševci iskali vodo. Na stotine let smo čakali čudežnega odkritja. Ko smo 15. septembra 1948 dočakali osvoboditev, si nismo mislili, da bomo že čez 40 let točili iz lastnega vodnega vira vodo prav v vseh večjih krajih naše občine. Tudi največji optimisti 15. 9. 1967 na sestanku o oskrbi z vodo v Sežani niso mogli niti sanjati o tem. In sen je postal resnica. In ta resnica je, da smo odprli pot novi dobi v življenju naše občine in celotnega Krasa.

Gradbišče naprave za obdelavo surove vode na Selih na Krasu

Izgradnja hrbtnice kraškega vodovoda Brestovica-Sežana-Kozina je za nami.

Položili smo 54 kilometrov primarnega vodovoda, ki zagotavlja življenje.

Za nami je prehojena pot z najvišjo vrednotno zahtevnostjo. Premagali smo vse težave na tej poti, ki so bile najprej psihične, nato tehnične, nato fizične in ne prav na koncu zagotovo finančne in prišli do osnovnega vodnega vira, ki bo napajal to področje. In, če je to področje v glavnem živelo na stotine let brez zadostnih količin vode, pomeni, da se ni in se še ne bo dalo tako hitro rešiti vseh problemov.

In ti so. Še so vasi, še so posamezni odseki, kjer ni tekoče vode, celo taki kraji so še, kjer je otežen pristop cisternam, ki dovažajo pitno vodo. So v bistvu sekundarni, če vemo, da imamo zagotovljen vodni vir, ki nam je sposoben dati 270 l/sek. Samo nekaj časa je še potrebnega, da bi zgradili mrežo vodovodov, ki bodo pokrivali celotno območje in zagotavljali zadostne količine vode vsem.

Vzporedno z izgradnjo mreže vodovodov je bilo potrebno izdelati primerne naprave, ki bodo zagotavljale kvalitetno in neoporečno vodo v novem tisočletju, kar se je zgodilo prav ob praznovanju petdesetletnice ustanovitve

Montaža filtrirnih posod - Sela na Krasu

PREGLED NALOŽB V VODOVODNE OBJEKTE NA OBMOČJU BIVŠE OBČINE SEŽANA V OBDOBJU 1981 - 1998

1981

VODOVOD BRESTOVICA: I. FAZA NA ODSEKU KLARIČI - SELA -LIPA

- VODOVOD KLARIČI – SELA – LIPA, JE F 500 mm, L = 9.300m
- VN KABLOVOD TP ŠIBELJE - TP SELA, L = 9.300 m
- DVOJNI VN KABLOVOD TP SELA - TP KLARIČI, L = 3.200 m
- SIGNALNI TK KABLOVOD L = 9.300 M
- ZAKLJUČENI TRIJE ČRPALNI VODNIJAKI V SKLOPU ČRPALIŠČA KLARIČI
- VN TRAFI POSTAJA KLARIČI
- NN TRAFI POSTAJA KLARIČI
- ČRPALIŠČE SELA NA KRASU IN REZERVOAR V = 1.000 m³
- TRAFI POSTAJA SELA NA KRASU
- VN TRAFI POSTAJA ŠIBELJE

VODOVOD SELA – BRESTOVICA – KLARIČI

VODOVOD SEŽANA – VRHOVLJE - VOGLJE: I. FAZA NA ODSEKU SEŽANA - ODLAGALIŠČE SMETI

1982

VODOVOD D. BRESTOVICA - G. BRESTOVICA - MOŠCI

- DOLNJA BRESTOVICA RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI
- GORNJA BRESTOVICA RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI
- RT I. - BRESTOVICA V = 20 m³
- R G. BRESTOVICA V = 60 m³
- HIDROPOSTAJA MOŠCI
- MOŠCI - RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

1983

VODOVOD BRESTOVICA: II. FAZA I. ETAPA NA ODSEKU LIPA – KOMEN JEKLENI CEVOVOD D 500 mm, V DOLŽINI L = 4.500 m

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL – KOBDILJ: I. FAZA I. ETAPA 1. DEL

- CEVOVOD RT KOMEN - TOMAČEVICA NA ODSEKU: RAZTEŽILNIK KOMEN – ODCEP ZA KOMEN (V SKUPNI TRASI VODOVODA BRESTOVICA, PVC 200, L = 600 m), SKUPAJ Z ODCEPOM ZA KOMEN

VODOVOD PREGARJE - JAVORJE - OBROV

- CEVOVOD PEHD D 110 ,D 90, L=5.064 m
- R II. PREGARJE V = 200 m³
- RT I. JAVORJE V = 60 m³

1984

VODOVOD BRESTOVICA: II. FAZA II. IN III. ETAPA

- VODOVOD NA ODSEKU KOMEN – KRIŽ, JE D 500 mm, L= 19.500m
- VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL – KOBDILJ: I. FAZA I. ETAPA 2. DEL:
- ODCEP RT KOMEN – TOMAČEVICA NA ODSEKU KOMEN - ODCEP ZA TOMAČEVICO (V SKUPNI TRASI VODOVODA BRESTOVICA, PVC D 200, L =1800 m

1985

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL – KOBDILJ: II. FAZA I. ETAPA 1. DEL:

- ODCEP IZ VT CEVOVODA BRESTOVICA DO REDUCIRNE POSTAJE TOMAČEVICA (SKUPNA TRASA Z VODOVODOM I. FAZE I. ETAPE - 3.DEL)
- VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL . I. FAZA I. ETAPA 3. DEL:
- ODSEK: ODCEP ZA TOMAČEVICO - RAZCEP TOMAČEVICA (SKUPAJ

Z VODOVODOM ZA ŠTANJEL)

VODOVOD MLAČEVO SENOŽEČE: I. FAZA:

- ODSEK ČP MLAČEVO - GOSTILNA NA RAVNI, L = 4.500 m
- ČP MLAČEVO - REKONSTRUKCIJA

VODOVOD VAREJE - BARKA NA ODSEKU ZAJETJE - VAREJE - BARKA

- ZAJEMNI OBJEKT VAREJE
- R VAREJE V = 60 m³
- VAREJE RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI
- BARKA: RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL – KOBDILJ: I. FAZA II. ETAPA 1. DEL

- »TOMAČEVICA«
- PRIMARNI VODOVOD: RAZCEP TOMAČEVICA - TOMAČEVICA - RT MALI DOL
- TOMAČEVICA: RAZDELILNO MREŽJE IN RIKLUČKI

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL – KOBDILJ: I. FAZA II. ETAPA 2. DEL

- »MALI DOL
- RT MALI DOL V = 4 m³
- PRIKLJUČNI VODOVOD RT MALI DOL - MALI DOL
- MALI DOL: RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL – KOBDILJ: I. FAZA II. ETAPA 3. DEL »GABROVICA«

- PRIMARNI VODOVOD RAZCEP TOMAČEVICA - GABROVICA
- GABROVICA:RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL – KOBDILJ: I. FAZA II. ETAPA 4. DEL »COLJAVA«

- PRIMARNI VODOVOD GABROVICA - COLJAVA
- COLJAVA: RAZDELILNO MREŽJE IN VODOVODNI PRIKLJUČKI

VODOVODI V VREMSKI DOLINI I. FAZA:

I. ETAPA: »GRADIŠČE«

- PRIMARNI VODOVOD DOLNJE LEŽEČE - GRADIŠČE
- RT GRADIŠČE V = 20 m³
- GRADIŠČE: RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

II. ETAPA: »BETANJA«

- PRIMARNI VODOVOD GRADIŠČE . BETANJA
- ETANJA: RADELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

III. ETAPA »ŠKOCJAN«

- PRIMARNI VODOVOD BETANJA - ŠKOCJAN
- ŠKOCJAN: RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

IV. ETAPA: »MATAVUN«

- PRIMARNI VODOVOD ŠKOCJAN - MATAVUN
- MATAVUN: RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI
- MATAVUN: RAZDELILNO MREŽJE IN PRIKLJUČKI

1986

VODOVOD BRESTOVICA: III. FAZA I. ETAPA NA ODSEKU SEŽANA – LOKEV

- JEKLENI VODOVOD D 500 mm, L= 7.200 m
- ČRPALIČE PLANINA Z VODNO CELICO V = 270 m³
- VN KABLOVOD TP SEŽANA - ČP PLANINA, L = 1.700 m
- R SABLANICA V = 450 m³
- R ZIDOVNIK I. V = 500 m³
- R ZIDOVNIK II. V = 450 m³

VODOVOD BRESTOVICA: III. FAZA II. ETAPA NA ODSEKU LOKEV - RODIK

- JEKLENI VODOVOD D 500 mm, L= 7.400 m
- R/ČP RODIK V = 550 m³

VODOVOD BRESTOVICA: III. FAZA III. ETAPA NA ODSEKU RODIK – KOZINA

- VODOVOD IZ VINILDURIT CEVI, D 300 mm, L= 4200 m

VODOVOD MLAČEVO – SENOŽEČE . II. FAZA »LAŽE«

- VODOVODNI ODCEP: ASFALTNA BAZA - ČP LAŽE - R- LAŽE - LAŽE
- R/ČRPALIŠČE ZA ALAŽE
- R LAŽE V = 60 m³
- LAŽE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI
- SIGNALNI KABLOVOD R/ČP ZA LAŽE - R LAŽE
- EL KABLOVOD ASF. BAZA SENOŽEČE - R/ČP ZA LAŽE

ARTVIŽE:

- KAPTAŽA VODNEGA VIRA ZA ARTVIŽE Z
- REZERVOARJEM V = 30 m³

KREPLJE:

- REKONSTRUKCIJA PRIMARNEGA VODOVODA NA ODSEKU GODNJE - KRE-PLJE

PREŠNICA:

- KAPTAŽA VODNEGA VIRA IN
- IZGRADNJA REZERVOARJA V PREŠNICI

AVBER:

- SANACIJA JAVNEGA VODNJAKA

ZAZID:

- SANACIJA OBSTOJEČEGA ZAJETJA, REZERVOARJA IN VODOVODA PO NASELJU

GRIŽE:

- SANACIJA VELIKE LOVILNE PLOŠČE ZA KRAJEVNI VODOVOD

KS SLIVJE:

- SANACIJA LOKALNIH VODNIH VIROV

KS OCIZLA:

- SANACIJA VODNIH VIROV IN DOGRADITEV CEVOVODOV

KS KAZLJE:

- VGRADITEV CEVNIH PROPUSTOV ZA VODOVOD PRED ASFALTIRANJEM NASELJA

KS PLISKOVICA:

- SANACIJA JAVNEGA VODNJAKA

1987

SEŽANA:

- VODOVOD Z ZAKLJUČNO ZANKO POD TABOROM V SEŽANI IN IZVEDBO
- ČRPALIŠČA ZA BOLNICO

VODOVOD FILIPČJE BRDO

- VODOVOD ODCEP IZ VDOVODA SUŠET - KRIŽ - FILIPČJE BRDO,
- FILIPČJE BRDO: RAZDELINO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

KS SLIVJE: HOTIČNA

- ZAJETJE HOTIČNA
- VODOVOD ZAJETJE - NASELJE HOTIČNA
- ZAJETJE SLIVJE
- CEVOVOD ZAJETJE SLIVJE - SLIVJE
- SANACIJA R SLIVJE

PREŠNICA:

- DOPOLNITEV DEL NA ZAJETJU IN R PREŠNICA

ZAZID:

- SANACIJA ČRPALIŠČA KRAJEVNEGA VODOVODA

KS OCIZLA: BEKA

- SANACIJA NA VODOVODU BEKA

GORNJE VREME:

- REKONSTRUKCIJA IN KAPTAŽA ZAJETJA KRAJEVNEGA VODOVODA GORNJE VREME

SKOPO:

- SANACIJA JAVNEGA VODNJAKA

ŠEPULJE:

- SANACIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA IN PRIKLJUČKOV

RODIK:

- DODATNO KAPTIRANJE VODNIH VIROV ZA KRAJEVNI VODOVODNI SISTEM
- BREZOVICA:**

- OBNOVITEV ZAJETJA BREZOVICA KRAJEVNEGA VODOVODA BREZOVICA

STOMAŽ:

- OBNOVA CEVOVODA ZA NASELJE
- SANACIJA ZAJETJA

ZAVRHEK:

- PRIMARNI CEVOVOD OD LOKALNEGA ZAJETJA DO NASELJA - ZAČASNA REŠITEV

PODGORJE:

- SANACIJA JAVNEGA VODNJAKA

PODBREŽE:

- SANACIJA JAVNEGA VODNJAKA

KOMEN:

- REKONSTRUKCIJA VODOVODA IN DOPOLNITEV HIDRANTNEGA OMREŽJA

1988

VODOVODI V VREMSKI DOLINI I. FAZA V. ETAPA: NAKLO 1. DEL

- PRIKLJUČNI CEVOVOD MATAVUN - NAKLO

VODOVODI V VREMSKI DOLINI I. FAZA V. ETAPA NAKLO 2. DEL

- NAKLO: RAZDELILNO OMREŽJE INPRIKLJUČKI

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ II. FAZA I. ETAPA 2. DEL:

- VODOVODNI ODCEP OD REDUCIRNE POSTAJE TOMAČEVICA DO NASELJA TUPELČE
- R TOLSTI VRH V D 200m³
- KOBJEGLAVA: RAZDELČILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI
- TUPELČE: RAZDELILNO OMREŽJEI N PRIKLJUČKI

VODOVOD KRVAVI POTOK - VRHOVLJE

VODOVODI V KS SLIVJE

VODOVOD BRESTOVICA III. FAZA III. ETAPA:

- NADZORNI CENTER V SEŽANI

VODOVOD BRESTOVICA II. FAZA III. ETAPA:

- SIGNALNI KABLOVOD ČP PLANINA - NADZORNI CENTER

KS ZAZID

- REZERVOAR ZAZID

K S ŠTJAK:

- VODOVOD SELO - RAVNJE
- R RAVNJE V = 60 m³

DANE PRI SEŽANI:

- REKONSTRUKCIJA PRIKLJUČNEGA VODOVODA DUTOVLJE:
- REKONSTRUKCIJA VODOVODA OD BENZINSKEGA SERVISA DO GLAVNEGA TRGA
- NOVELO:**
- REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA
- KOMEN:**
- REKONSTRUKCIJA VODOVODA NA ODSEKU POŠTA KOMEN - ALUMUNIJ KOMEN

1989

VODOVOD BRESTOVICA III. FAZA IILETAPA:

- REZERVNO EL. NAPAJANJE ČP PLANINA V SEŽANI IN VODOVOD V II. TLAČNO CONO V ISTEM JARKU

GORJANSKO:

- REKONSTRUKCIJA DELA RAZDELILNEGA OMREŽJA

ŠKRBINA:

- REKONSTRUKCIJA DELA RAZDELILNEGA OMREŽJA

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ II. FAZA I. ETAPA 3. DEL:

- VODOVOD NA ODSEKU OD NASELJA TUPELČE DO ODCEPA HRUŠEVICA
- VODOVOD HRUŠEVICA NA ODSEKU ODCEP HRUŠEVICA - HRUŠEVICA

HRUŠEVICA:

- RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

ŽIRJE:

- REKONSTRUKCIJA ODCEPA ZA ŽIRJE

ORLEK »A«:

- REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA

VOGLJE:

- RAZDELILNO OMREŽJE

SEŽANA:

- PRIMARNI VODOVOD ZA III. TLAČNO CONO V SEŽANI »OGRADE«

1990

DUTOVLJE:

- VODOVOD V OBRTNO CONO DUTOVLJE

ORLEK »B«:

- REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA

ORLEK »C«:

- REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA

VODOVOD SEŽANA - VRHOVLJE - VOGLJE II. FAZA I. ETAPA: VODOVOD NA ODSEKU SMETIŠČE – DO ZT » 36

SENOŽEČE: REKONSTRUKCIJA PRIMARNEGA VODOVODA NA ODSEKU GOSTILNA NA RAVNI - ČP SENOŽEČE

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ III. FAZA III. ETAPA NA ODSEKU ŠTANJEL »B« MEĐ ZT 62 do ZT 107

ŠTANJEL »B«: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD PADEŽ: SANACIJA AKVADUKTA POD JUŽNIM REZERVORJEM

VODOVODI V VREMSKI DOLINI II. FAZA I. ETAPA DOLNJE VREME
PRIKLJUČNI VODOVOD OD ŽELEZNICE DO NASELJA
DOLNJE VREME: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD DUTOVLJE - KOPRIVA - BRJE I. ETAPA REKONSTRUKCIJA RE-KONSTRUKCIJA DUTOVLJE - SKOPO

ŠTORJE: REKONSTRUKCIJA VODOVODNEGA PRIKLJUČNEGA VODOVODA ZA NASELJE

GODNJE: REKONSTRUKCIJA VODOVODNEGA PRIKLJUČNEGA VODOVODA ZA NASELJE

KOZINA:REKONSTRUKCIJA RAZDELNEGA OMREŽJA

VODOVOD DUTOVLJE - KOPRIVA - BRJE II. ETAPA REKONSTRUKCIJA SKOPO - KOPRIVA
VODOVOD DUTOVLJE - KOPRIVA - BRJE I. ETAPA REKONSTRUKCIJA RE-KONSTRUKCIJA DUTOVLJE - SKOPO

VODOVOD SENOŽEČE - POTOČE - DOLENJA VAS

1991

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ IV. FAZA I.ETAPA ŠTANJEL »A« ŠTANJEL«A«:
RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI
KOBDILJ I. DEL:
SEKUNDARNI CEVOVOD SKOZI NASELJE
KOBDILJ I. DEL
RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

KOBDILJ I: PRIKLJUČKI I. DEL

VODOVOD BRESTOVICA III. FAZA III. ETAPA
DOPOLNITEV ANTIKOROZIJSKE ZAŠČITE ZA ČRPALIŠČE KLARIČI

DOLENJA VAS: REKONSTRUKCIJA RAZDELIL-NEGA OMREŽJA IN PRIKLJUČKOV

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ IV. FAZA II. ETAPA: POVEZOVALNI CEVOVOD VZHODNI STOLP - KOBDILJ
RT KOBDILJ V = 4 m³

POLNILNO MESTO ZA NASELJE RODIK

SEŽANA: REKONSTRUKCIJA V LEVSTIKOVI ULICI 1. DEL , L = 81 m

1992

TOMAJ: RAKONSTRUKCIJA VODOVOD I. ETAPA - V REGIONALNI CESTI V NASELJU TOMAJ
VZPOREDNA OBNOVA PRIKLJUČKOV

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ IV. FAZA III. ETAPA: ŠTANJEL »C« I. DEL
IZVEDBA VODOVODA NA POTEZU MED ZAHODNIMI IN VZHODNIMI GRAJSKIMI VRATI
IZVEDBA METEORNE IN FEKALNE KANALIZACIJE VZPOREDNO Z VODOVODOM

VODOVOD SENOŽEČE - DOLENJA VAS - SENADOLE II. ETAPA
VODOVOD DOLENJA VAS - SENADOLE
ODCEP ZA CESTNINSKO POSTAJO SENOŽEČE
R SENADOLE V = 60 m³
SENADOLE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD SEŽANA - VRHOVLJE - VOGLJE II. FAZA II. ETAPA
VODOVOD OD ZT 36 DO ZT 58 - DOL PRI VOGLJAH - VODODOD V REGIONALNI CESTI SEŽANA - DUTOVLJE
DOL PRI VOGLJAH 1. DEL: RTAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVODI V VREMSKI DOLINI II. FAZA II. ETAPA »VREMSKI BRITOF« VODOVOD DOLNJE VREME - VREMSKI BRITOF
VREMSKI BRITOF: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

KOZINA: RAKONSTRUKCIJA VODOVOD V SOSESKI »E 6«

1993

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ IV. FAZA IV. ETAPA:ŠTANJEL »C« 2. DEL
VZHODA ULICA - RAZDELILNOO MREŽJE IN PRIKLJUČKI
IZVEDBA METEORNE IN FEKALNE KANALIZACIJE VZPOREDNO Z VODOVODOM

VODOVODI V VREMSKI DOLINI II. FAZA III. ETAPA: »FAMLJE« VODO DOLNJE VREME - FAMLJE
FAMLJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

ODCEPI IZ VODOVODA BRESTOVICA: RODIK
ČP RODIK V R RODIK
POVEZOVALNI CEVOVOD R RODIK (BRESTOVICA) - R RODIK (VAS)
RODIK: REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA IN PRIKLJUČKOV

SEŽANA - KOMUNALNE NAPRAVE: GRADIŠČE
ULICA MARE HUSOVE: REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA IN PRIKLJUČKOV

VODOVOD MLAČEVO - SENOŽEČE III. FAZA: »GABERČE«
VODOVOD SENOŽEČE - GABERČE
GABERČE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD KOMEN - GORJANSKO; ODCEP NADROŽICA
PRIKLJUČNI CEVOVOD NADROŽICA
NADROŽICA . RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVODI V VREMSKI DOLINI
REZERVOAR ZAVRHEK V = 60 m³

ODCEPI IZ VODOVODA RODIK - RIŽANA: VODOVOD R BREZJE - KLANEC - OCIZLA - BEKA, I. ETAPA
VODOVOD R BREZJE - OCIZLA 1. DEL DO KRIŽIŠČA IN RAZCEPA ZA KLANEC

VODOVOD SVETO - PRESERJE
PRIKLJUČNI VODOVOD SVETO - PRESERJE

VODOVOD SENOŽEČE - POTOČE - DOLENJA VAS III. ETAPA: POTOČE
PRIKLJUČNI VODOVOD ZA NASELJE POTOČE

ODCEPI IZ VODOVOD BRESTOVICA: KAČIČE
REDUCIRNA POSTAJA NA ODCEPU
PRIKLJUČNI CEVOVOD ZA KAČIČE
KAČIČE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVODNI SISTEM BRANICA
KAPTAŽA DODATNEGA ZAJETJA
POVEZOVALNI VODOVOD DO SISTEMA
REKONSTRUKCIJA VODOVODA 1. DEL

ODCEPI IZ VODOVOD BRESTOVICA: PARED - DANE
REDUCIRNA POSTAJA NA ODCEPU
VODOVOD RP - PARED - DANE
PARED: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD BRESTOVICA IIV. FAZA I. ETAPA: PREUREDITEV ČP PLANINA IN R TABORZA ODDAJO VODE V SISTEM RIŽANSKEGA VODOVDA KOPER
PREUREDITEV ČP PLANINA
PREUREDITEV R TABOR

VODOVOD SVETO - PRESERJE
PRESERJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

1994

VODOVOD GRAHOVO BRDO - PONIKVE ; KAZLJE; AVBER - GRADNJE I. ETAPA: KAZLJE 1. DEL
ODCEP 1 (IZ VODOVODA NANOS - SEŽANA) - KAZLJE

KOZINA: REKONSTRUKCIJA VODOVODA SKOZI NOVI ŽELEZNIŠKI PODHOD

VODOVOD BRESTOVICA V. FAZA 1. DEL
PRIPRAVLJALNE AKTIVNOSTI ZA NAPRAVO ZA OBDELAVO SUROVE VODE

VODOVOD GRAHOVO BRDO - PONIKVE ; KAZLJE; AVBER - GRADNJE II. ETAPA: UTOVLJE
ODCEP 2 (Z VODOVODA NANOS - SEŽANA) - UTOVLJE
UTOVLJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

ODCEPI IZ VODOVODA RODIK - RIŽANA: VODOVOD R BREZJE - KLANEC - OCIZLA - BEKA II. ETAPA: OCIZLA - BEKA I. DEL
VODOVOD OSN ŠOLA (KRIŽIŠČE) - BEKA 1. DEL (KRAJANI KI NISO BILI PRIKLJUČENI NA KRAJEVNI VODOVOD)
OCIZLA:RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI 1. DEL
ODCEPI IZ VODOVODA RODIK - RIŽANA: VODOVOD R BREZJE - KLANEC - OCIZLA - BEKA III. ETAPA: KLANEC 1. DEL
VODOVOD OSN ŠOLA (KRIŽIŠČE) - KLANEC V GLAVNI CESTI KOZINA - KLANEC
KLANEC: RAZDELILNI ODCEPI IN PRIKLJUČKI 1. DEL

ODCEPI IZ VODOVODA RODIK - RIŽANA: PETRINE VODOVOD JAŠEK KASTEVC - PETRINE
PETRINJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

ČRPALIŠČE MATERIJA - 1. LOKACIJSKI POSTOPEK

VODOVOD SENOŽEČE - GABERČE II. ETAPA: SENOŽEČE
REKONSTRUKCIJA TRANZITNEGA VODOVDA
VZPOREDNA VGRADNJA KANALIZACIJE

REZERVOAR LAŽE II
DODATNA VODNA CELICA V = 100 m³ ZA BETONARNO SGP PRIMORJE

VODOVOD SEŽANA - VRHOVLJE - VOGLJE II. FAZA II. ETAPA »DOL PRI VOGLJAH« 2. DEL
DOL PRI VOGLJAH: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI 2. DEL
VODOVOD ZT 58 - VOGLJE
VOGLJE: DOPOLNITEV RAZDELILNEGA OMREŽJA IN IZVEDBA PRIKLJUČKOV

VODOVOD SEŽANA - VRHOVLJE - VOGLJE II. FAZA III. ETAPA »VRHOVLJE 1. DEL
VRHOVLJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI 1. DEL

LIPA: REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA IN OBNOVA PRIKLJUČKOV

ČP KLARIČI: REKONSTRUKCIJA ELEKTRO IN KRMILNIHN NAPRAV

1995

VODOVOD GRAHOVO BRDO - PONIKVE ; KAZLJE; AVBER - GRADNJE I. ETAPA: KAZLJE 2. DEL
KAZLJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

ODCEPI IZ VODOVODA RODIK - RIŽANA: VODOVOD R BREZJE - KLANEC - OCIZLA - BEKA III. ETAPA: KLANEC 2. DEL
KLANEC: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI 2. DEL - ZADNJI

ODCEPI IZ VODOVOD BRESTOVICA: PARED - DANE II. ETAPA
DANE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD KOMEN - ŠTANJEL - KOBDILJ IV. FAZA V. ETAPA: ŠTANJEL »C«
VODNA ZAPORA ZA ZGORNJI USTROJ VOZNIH POVRŠIN IN PRIKLJUČITEV METEORNE KANALIZACIJE

ODCEPI IZ VODOVODA BRESTOVICA: RUBIJE
REDUCIRNA POSTAJA NA ODCEPU
PRIKLJUČNI VODOVD RUBIJE
RUBIJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

SENOŽEČE: RAZŠIRITEV RAZDELILNEGA OMREŽJA
RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI NA OBMOČJU NOVE POZIDAVE

SEŽANA: REKONSTRUKCIJA V ULICI MARE HUSOVE 2. DEL

RAZDELILNO OMREŽJE IN OBNOVA PRIKLJUČKOV

GORNJE LEŽEČE: KRAJEVNI VODOVOD
SANACIJA KRAJEVNEGA UAJETJA
VODOVOD ZAJETJE - GORNJE LEŽEČE
GORNJE LEŽEČE:RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI
VODOVOD GRAHOVO BRDO - PONIKVE ; KAZLJE; AVBER - GRADNJE III. ETAPA: DOBRAVLJE
VODOVOD UTOVLJE -DOBRAVLJE
DOBRAVLJE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

ODCEPI IZ VODOVODA RODIK - RIŽANA: VODOVOD R BREZJE - BRGOD - PREŠNICA - PODGORJE, I. IN II. ETAPA: R BREZJE - PREŠNICA
VODOVOD R BREZJE - PREŠNICA ZT 1 - 26

ODCEPI IZ VODOVOD BRESTOVICA: JABLANEC
REDUCIRNA POSTAJA NA ODCEPU
PRIKLJUČNI VODOVOD RP - JABLANEC
JABLANEC: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD SEŽANA - VRHOVLJE - VOGLJE II. FAZA II. ETAPA »DOL PRI VOGLJAH« 3. DEL
DOL PRI VOGLJAH: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI 3. DEL - ZADNJI

1996

VODOVOD IVANJI GRAD – ZAGRAJEC – KLANEC
I. ETAPA - ZAGRAJEC
VODOVOD IVANJI GRAD - ZAGRAJEC
ZAGRAJEC: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI
II. ETAPA — KLANEC
R KLANEC V = 60 m³
VODOVOD ZAGRAJEVC - KLANEC
KLANEC: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVODI V VREMSKI DOLINI II. FAZA IV. ETAPA: GORNJE VREME 1. DEL
VODOVOD DOLNJE VREME - GORNJE VREME

KREPLJE, RAZŠIRITEV RAZDELILNEGA OMREŽJA IN PRIKLJUČKI

ODCEPI IZ VODOVODNE POVEZAVE RODIK – RIŽANA, OBJEKT 02: PREŠNICA III. ETAPA
PREŠNICA: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

PREVEZAVA VODOVODOV V SEŽANI Z OBNOVO PRIKLJUČKOV
A/ CESTA NA BRŠLJANOVEC
B/ CESTA POD SEDOVNIKOM V SEŽANI

VODOVOD ŠTORJE - PODBREŽE
I. ETAPA VODOVOD ŠTORJE - PODBREŽE
II. ETAPA R PODBREŽE V = 60 m³

1997

VODOVODI V VREMSKI DOLINI II. FAZA IV. ETAPA GORNJE VREME 2. DEL
GORNJE VREME: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD ODCEP ŠTORJE - PODBREŽE
III. ETAPA
PODBREŽE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD GRAHOVO BRDO - PONIKVE ; KAZLJE; AVBER - GRADNJE IVI. ETAPA: DOBRAVLJE - PONIKVE
PRIMARNI VODOVOD NA ODSEKU DOBRAVLJE - PONIKVE

VODOVODNI SISTEM BRANICA BRANICA
SANACIJE NA VODOVODNEM SISTEMU: FILTRACIJA IN DEZINFEKCIJA

KOMEN , LUŽE
PODALJŠANJE SEKUNDARNEGA VODOVODA NA ZAZIDALNO OBMOČJE NA LUŽAH: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

ODCEPI IZ VODOVOD BRESTOVICA: PARED - LEDENICA
SEKUNDARNI VODOVOD PARED - LEDENICA
LEDENICA: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI
SEŽANA: REKONSTRUKCIJE V ULICI MARE HUSOVE 3. DELVODOVODOV V SEŽANI
ULICA MARE HUSOVE RAKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA IN OBNOVA PRIKLJUČKOV 3. DEL 3. DEL

1998

VODOVOD POVIR - BRESTOVICA PRI POVIRJU I. ETAPA: POVIR - AC POČIVALIŠČE POVIR
ODSEK ODCEP (NA VODOVODU NA ŽELEZNICI DIVAČA - SEŽANA) - POVIR: REKONSTRUKCIJA OBSTOJEČEGA VODOVOD IN PRIKLJUČKOV
POVIR - AC POČIVALIŠČE POVIR - NOVogradnja

VODOVOD GRAHOVO BRDO - PONIKVE ; KAZLJE; AVBER - GRADNJE V. ETAPA: PONIKVE IN VI ETAPA: AVBER
PONIKVE: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI
PRIKLJUČNI VODOVOD ODCEP AVBER - GRADNJE 1. DEL - AVBER
HIDROPOSTAJA AVBER
AVBER: RAZDELILNO OMREŽJE IN PRIKLJUČKI

VODOVOD VAREJE - BARKA - SANACIJA SANI-TARNEGA STANJA FILTRACIJA IN DEZINFEKCIJA

GORJANSKO: REKONSTRUKCIJA VODOVODA V REGIONALNI CEST IN OBNOVA PRIKLJUČKOV

ČRPALIŠČE LEDENICA V KOZINI V R LEDENICA

VODOVOD VELIKO POLJE SANACIJA SANITARNEGA STANJA
FILTRACIJA IN DZINFEKCIJA

VODOVOD VRABČE SANACIJA SANITARNEGA STANJA
FILTRACIJA IN DZINFEKCIJA

VODOVOD ŠTJAK SANACIJA SANITARNEGA STANJA
FILTRACIJA IN DZINFEKCIJA

SEŽANA: PRESTAVITEV VODOVODA OB PARTIZANSKI CESTI

SEŽANA: REKONSTRUKCIJA V LEVSTIKOVI ULICI 2. DEL
LEVSTIKOVA ULICA .: REKONSTRUKCIJA IN OBNOVA PRIKLJUČKOV

ŠEPULJE: REKONSTRUKCIJA RAZDELILNEGA OMREŽJA IN OBNOVA PRIKLJUČKOV

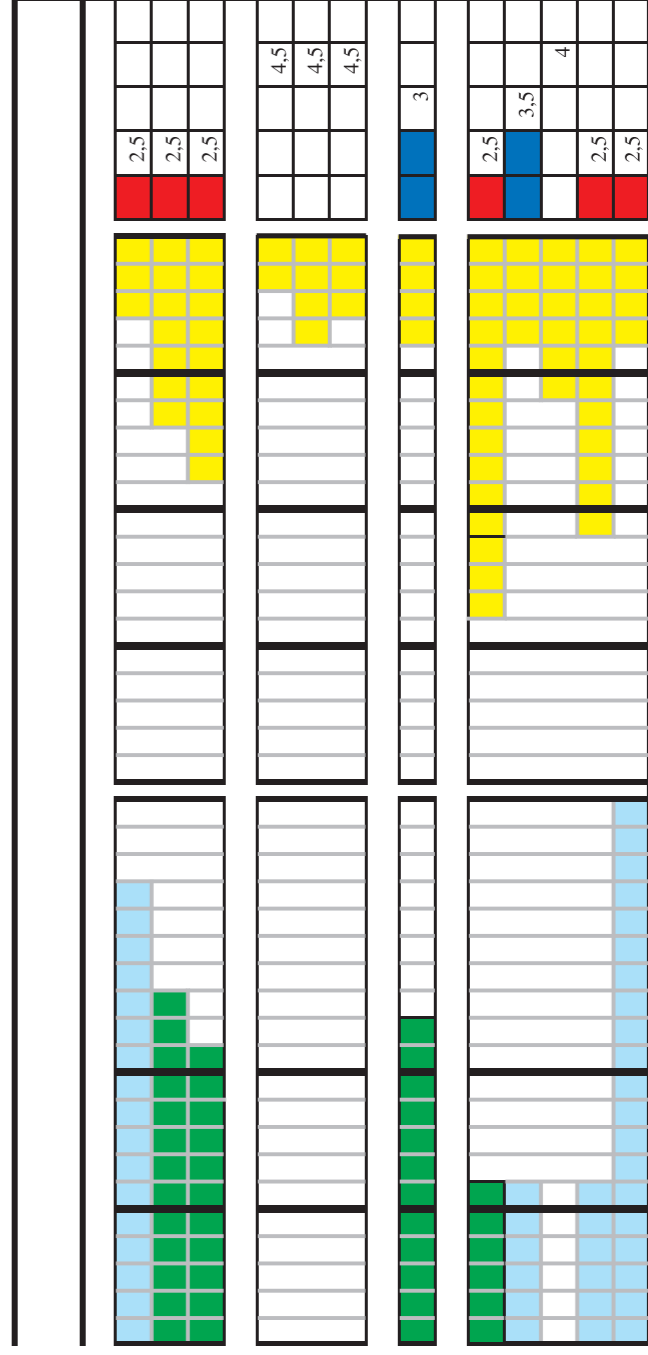
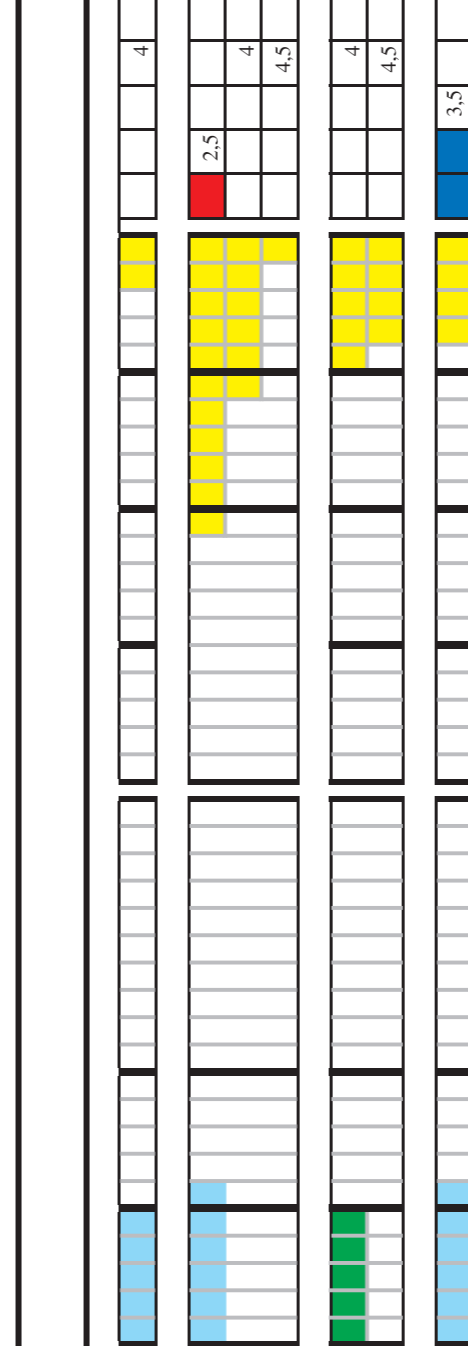
167 objektov v 18 letih oziroma vsakih 40 dni po ena investicija!

OŽENOST PO ŠTEVILU SUŠNIH DNI					NASELJA PO ŠTEVILU PREBIVALCEV					KRITERIJ ZA NALOŽBE				
100	150	200	250	200	150	100	50	INDEX						

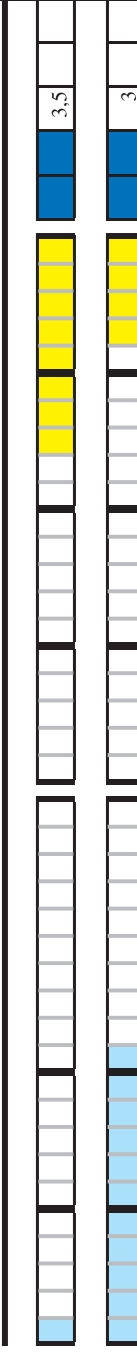
4	3	2	1
---	---	---	---

1	2	3	4
---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

A

OSKRBOVALNO OBMOČJE KRAŠKEGA VODOVODA V BIVŠI OBČINI SEŽANA

ZAP. ST.	OBČINE	SKUPAJ V K.S.			KRAŠKI VODOVOD			UPR. KVS			LOKALNI VODOVODI			KAPNICE IN VODNJAKI			PRIKLJUČITEV	
		GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	DO 1980	PO 1980
1	SEŽANA	4005	11859	64	3697	10905	36				192	600	18	116	354	11	26	8
2	KOMEN	1190	3708	35	1097	3447	29	18	58	1				75	203	5	14	16
3	DIVAČA	1265	3780	32	1038	3097	18				164	501	11	63	182	3	2	16
4	HRPELJE - KOZINA	1347	4071	38	911	2734	18	179	578	6	204	638	11	53	121	3	11	13
	SKUPAJ 1 - 4	7807	23418	169	6743	20183	101	197	636	7	560	1739	40	307	860	22	53	53

PRIMERJAVE ZA BIVŠO OBČINO SEŽANA

30.09.1997

NAZIV GRUPACIJE	SKUPAJ			SKUPAJ KVS			..			LOKALNI VOD			KAPNICE			PRIKLJUČITVE	
	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	DO 1980	PO 1980
GOSPODINSTVA	7.807			6.743			560			307			5.158	1.721			
%	100			86,4			7,2			3,9			76,5	22,0			
PREBIVALCI		23.418		20.183			1.739			860			15.370	5.274			
%		100		86,2			7,4			3,7			65,6	22,5			
NASELJA			169	108			40			22	53	53					
%			100	63,9			23,7			13,0	31,4	31,4					

SKUPAJ OSKRBOVALNO OBMOČJE KRAŠKEGA VODOVODA SEŽANA

ZAP. ST.	OBČINE	SKUPAJ V K.S.			KRAŠKI VODOVOD			UPR. KVS			LOKALNI VODOVODI			KAPNICE IN VODNJAKI			PRIKLJUČITEV	
		GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	DO 1980	PO 1980
1	SEŽANA	4005	11859	64	3697	10905	36				192	600	18	116	354	11	26	8
2	KOMEN	1190	3708	35	1097	3447	29	18	58	1				75	203	5	14	16
3	DIVAČA	1265	3780	32	1038	3097	18				164	501	11	63	182	3	2	16
4	HRPELJE - KOZINA	1347	4071	38	911	2734	18	179	578	6	204	638	11	53	121	3	11	13
	SKUPAJ 1 - 4	7807	23418	169	6743	20183	101	197	636	7	560	1739	40	307	860	22	53	53
5	MIREN KOSTANJEVICA	522	1592	11	522	1592	11										5	6
	SKUPAJ 1 - 5	8329	25010	180	7265	21775	112	197	636	7	560	1739	40	307	860	22	58	59
	HK	8329	25010	181			117											

PRIMERJAVE ZA OBMOČJE BIVŠE OBČINE SEŽANA IN GORIŠKEGA KRASA

NAZIV GRUPACIJE	SKUPAJ V K.S.			KRAŠKI VODOVOD			UPR. KVS			LOKALNI VODOVODI			KAPNICE IN VODNJAKI			PRIKLJUČITEV	
	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	GOSP.	PREBIV.	NASELJ.	DO 1980	PO 1980
GOSPODINSTVA	8.329			7.265			197			560			307			5.433	1.968
%	100			87,2			2,4			6,7			3,7			74,8	23,6
PREBIVALCI		25.010		21.775			636			1.739			860			16.246	5.990
%		100		87,1			2,5			7,0			3,4			65,0	24,0
NASELJA			180	112			7			40			22	58	59		
%			100	62,2			3,9			22,2			12,2	32,2	32,8		

PRIKLJUČEVANJE NASELIJ NA OMREŽJE KRAŠKEGA VODOVODA SEŽANA V OBDOBJU OD 1976 - 1998

KOMEN	SEŽANA	DIVAČA	HRPELJE	SKUPAJ	NASELJE
-------	--------	--------	---------	--------	---------

1976 - 1980

			1		TATRE
		1			DOLNJE LEŽEČE
			1		JAVORJE
		1			MISLIČE
			1		VATOVLJE
			1		KOZJANE
			1		LOKEV
			1		PRELOŽE
			1		BAČ PRI MATERIJU
			1		MATERIJA
			1		POVŽANE
			1		KRVAVI POTOK
			1		MIHELE
			1		NASIREC

1981

1					SPODNJA BRESTOVICA
1					ZGORNJA BRESTOVICA
1					MOŠCI

1986

			1		VAREJE
			1		BARKA
1					TOMAČEVICA
1					MALI DOL
1					GABROVICA
1					COLJAVA
			1		GRADIŠČE
			1		BETANJA
			1		ŠKOCJAN
			1		MATAVUN
			1		LAŽE

1990

			1		DOLNJE VREME
--	--	--	---	--	--------------

1991

1					KOBDILJ
	1				VRHOVLJE "A"
		1			DOL PRI VOGLJAH "I, DEL"
			1		VOGLJE

1992

			1		VREMSKI BRITOF
1					ŠTANJEL "C 1. DEL"
1					ŠTANJEL "C 2. DEL"

1993

			1		POTOČE
			1		DOLENJA VAS
			1		SENADOLE

1994

				1	RODIK
1					PRESERJE
			1		GABERČE
			1		KAČIČE
			1		FAMLJE
	1				UTOVLJE
				1	PETRINJE
				1	OCIZLA

1995

				1	PARED
				1	DANE PRI DIVAČI
				1	SENOŽEČE NOVO NASELJE
			1		KAZLJE
1					RUBIJE

1996

				1	DOBRAVLJE
1					JABLANEC
				1	KLANEC PRI KOZINI

1997

1					ZAGRAJEC
				1	PREŠNICA
1					KLANEC PRI KOMNU
				1	PODBREŽE

1998

				1	GORNJE VREME
				1	AVBER
				1	PONIKVE
				1	LEDNICA (PARED)

15	9	26	13	63	ŠTEVILO PRIKLJUČENIH NASELIJ
----	---	----	----	----	------------------------------

NOV IZZIV ZA KRAS - ČIŠČENJE ODPADNE VODE

Kraševci dokončujemo projekt izgradnje vodooskrbnega sistema za potrebe oskrbe Krasa s pitno vodo. Le še nekaj vasi je, ki imajo za oskrbo z vodo na razpolago samo kapnico. Samo zasilno je oskrbljenih še vedno tudi tistih 10% občanov, ki so vezani na lokalne vodne vire in jih bo potrebno v prihodnosti oskrbeti z neoporečno pitno vodo, kar pomeni priključitev na sistem javnih vodovodov v upravljanju Kraškega vodovoda Sežana. Druga možnost je v zagotavljanju obdelave surove vode pri posameznemu vodnemu viru, kar pomeni zagotovitev čiščenja – filtracije in dezinfekcije vode. Projekt oskrbe Krasa s pitno vodo, ki je realiziran v slabih 15 letih, je lahko primer, kako se področje, ki ni imelo več skoraj nobene možnosti razvoja, spremeni v perspektivno razvojno območje, kjer je pitne vode dovolj.

Žal, človek vso vodo, ko jo enkrat uporabi, to vodo tudi onesnaži, in taka brez ustrezne obdelave pred povratkom v naravo, prinaša Krasu tudi negativne pojave.

Prebivalce Krasa torej že čaka nov, še večji in zahtevnejši izziv: Vso uporabljeno odpadno vodo bo treba pred ponovnim izpustom v kraško podtalje ustrezno obdelati – očistiti!

Ta projekt bo seveda za Kraševce in nove lokalne skupnosti manj zanimiv, saj ne bodo zanj »nič dobili«. In prav tu je potrebno takoj pričeti z osveščanjem ljudi o posledicah onesnaževanja vode in okolja, v katerem živimo in o nujnosti ohranjanja zdravega bivalnega okolja tudi poznejšim rodovom.

Kras moramo ohraniti takšen, kot je bil včeraj. Kraški vodovod bi moral po evropskih standardih **prevzeti v upravljanje celoten vodni cikel**:

- zajemanje, pripravo in distribucijo pitne vode
- odvajanje, čiščenje in spuščanje odpadnih voda v zemljo

Kraševci in Kraški vodovod smo torej pred novim velikim izzivom, ki bo zahteval več finančnih sredstev kot oskrba s pitno vodo; bistveno več bo zahteval energije za osveščanje ljudi in njihovo hotenje za izvedbo tega projekta.

Na zdravje! Z zdravo vodo v novo tisočletje

Predsedniki Skupščin občine Sežana

1965 - 1969 Evstahij ZADNIK
1969 - 1973 Stane ČEHOVIN
1973 - 1974 Rudi KODRIČ
1974 - 1986 Boris BERNETIČ
1982 - 1986 Tihomir KOVAČIČ
1986 - 1994 Ivan VODOPIVEC

in župani občin od 1994 - 1998

SEŽANA - dr. med. Benjamin JOGAN
DIVAČA - dr. vet. med. Rajko VOJTKOVSKY
HRPELJE - KOZINA - Vladislav KREBELJ
KOMEN - Jožef ADAMIČ
MIREN - KOSTANJEVICA - Zlatko Martin MARUŠIČ

Direktorji Kraškega vodovoda Sežana

1948 - 1953 Andrej ŠKERLJ (upravnik)
1953 - 1966 Avgust KODRIČ
1966 - 1967 Franc PIRJEVEC v.d. direktorja
1967 - 1978 Stane LAVRENČIČ
1978 - 1985 Franc PIRJEVEC
1985 - 1989 Avguštín SITAR
1989- Bojan VOVK

*Izdal: KRAŠKI VODOVOD SEŽANA
Tekst: ing. Stanislav Kristan in Pavel Skrinjar
Slike: Arhiv Kraškega vodovoda Sežana
Natisnjeno v 500 izvodih
november 1998*

Po mnenju Ministrstva za kulturo je prometni davek obračunan po 5% stopnji na podlagi 13. točke tarifne št. 3, tarife davka o prometa proizvodov.